

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

נקודה מעובדת
מורחבת

הסימן המובהק של מנהיג שמתאים לעם ישראל
הוא שהמנהיג מסכים לעם והעם מסכים לו.

כל אחד מודה לשני. זהו חידוש.

היינו חושבים שמנהיג לא צריך להסכים לעם –

רק העם צריך להסכים למנהיג.

אבל לא – המנהיג שומע את העם שלו, מזדהה עם בני העם
וגם מסכים עם הרצון שלהם, כפי שאפשר להסכים לפי תורה.

מכיון שהוא מסכים להם הם גם מסכימים למה שהוא אומר.

בהסכמה ההדדית הזו, יש זיווג שלם.

[מתוך השיעור "איש על העדה"]

פינחס תשפ"ד

פינחס ה'תשפ"ד

- 24** **חותם המלך**
אהבת שלום
פינחס עושה דין וממתיק את הדין

04 **לדבר אל הלב**
נקודה מעובדת
מלכות, דמוקרטיה ותורה חדשה
- 26** **הסיפור החסידי**
נודע בשיעורים
הגרא"ח נאה

06 **"איש על העדה"**
מעבר המנהיגות מדור לדור
בסיס המנהיגות – הסכמה בין המלך והעם ונאמנות המלך לתורה
- 28** **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
הקשר בין משה רבינו לשבט שמעון

13 **להפגיש את הבעש"ט והאזה"ח הקדוש**
התוועדות הודיה משפחתית
חיבור כל העדות בעמ"י בדרך לגאולה
- 29** פִּנְחָס בְּגִזְרֵי יְהוָה
"אף בגזרל יחלק"
רְזִי יִסְבִּיר לָנוּ לָמָּה הָאָרֶץ מִתְחַלֶּקֶת
בְּשָׁלוֹשׁ דְּרָכִים – עַל פִּי שִׁכְלִי,
דְּבַר ה' וְגוֹרֵל

15 **"מי שענה לפינחס"**
מעשה פינחס – תשובה מאהבה
תיקון כלל עדת ישראל
ע"י מעשה פינחס
- 18** **"שמש ומן הוי' אלהים"**
התוועדות בר מצוה
המעבר מ'תהו' ל'תיקון' שכבר מצוה



העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה נצח אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי



הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל בארץ הקדש ובתפוצות ובתוכם לקוראינו היקרים. לפניכם גליון **נפלאות** לשבת **פרשת פינחס**, מלא בכל טוב לכל המשפחה.

מה בגליון?

בחלק הראשון של הגליון, **ארבעה שיעורים: שיעור נפלא על מנהיגות ממוצאי הילולת אוה"ח הקדוש**, שיעור **מהתוועדות הודיה משפחתית**, שיעור **לפרשת פינחס** מי"ז בתמוז ושיעור על **עבודתנו בתורה ומצוות** מתוך התוועדות בר מצוה לנכד הרב. לפני שנסקור את השיעורים, נסב את **תשומת לבכם לנקודה המעובדת** [המורחבת] השבוע, שבנסיון **לדלות את האוצר שבשיעור** ולחדד את האמירה שבו לבשה **צורה אקטואלית ומעמיקה מתמיד**, עם התייחסות ל**משבר המנהיגות** שאנו חווים היום והסבר מעמיק **על מה מבוססת מנהיגות טובה**.

בשיעור הפותח – **"איש על העדה"** – התבוננות על **מעבר המנהיגות ממשה ליהושע**, הפותחת פתח להבין את **מעברי המנהיגות בכל הדורות** וללמוד מהי בכלל המנהיגות הרצויה לנו. השיעור מסיים בהתבוננות נאה על הסיסמא הרווחת **"ביחד ננצח"**. השיעור השני – **להפגיש את הבעש"ט והאוה"ח הקדוש** – נוגע במפגש **שטרם התחולל** בין בעל אור החיים הקדוש ומורנו הבעל שם טוב, מזמין לקיים אותו **בחיבור כל העדות בעם ישראל**, וגם מפגיש אותם **בגימטריא מיוחדת...** השיעור השלישי – **"מי שענה לפינחס"** – הוא **'זוארט קצר' על הפרשה** שצמח מתוך הסליחות שאמרנו בי"ז בתמוז.

שלושת השיעורים הטריים הללו **נאמרו בין כתלי בית הרפואה** – הם משמחים אותנו בשיפור מצבו של הרב, אך מזכירים לנו גם **להמשיך להתפלל ולהרבות זכויות** לרפואת הרב **יצחק פיינזש בן בריינה מלכה שליט"א**.

את חלק השיעורים חותם שיעור ארוך יותר – **"שמש ומגן הוי' אלהים"** – מבר-מצווה בה השתתף הרב לפני כחודש (ימים ספורים לפני הניתוח), שיעור **ספוג באהבת סב לנכדו**, הדורש בעבודת ה' את הביטוי היסודי **"שמש ומגן הוי' אלהים"**. שיעור זה לא נדפס במלואו, לקוצר היריעה, וניתן לקבלו בגרסה רחבה יותר ברשימת התפוצה שפרטיה מצויים בעמוד הקודם ובגב הגליון.

המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת מטות-מסעי הבעל"ט:

נ"ך יומי – יואל פרקים א"ד, עמוס פרקים א"ג; משנה – גיטין פרק ז

לדבר אל הלב

בשטח. לכל לראש, כמי שתפקידו לאחד את העם ולהובילו להצלחה ולנצחון, המלך צריך 'לשדר על הגל' של העם.

לבו של המלך הוא "לב כל ישראל", הוא צריך להבין-להרגיש את מאווי בני עמו, להקשיב להם, להזדהות עמם ולהסכים לדבריהם – "אשר יצא לפנייהם ואשר יבא לפנייהם" ("לפניהם"- לפנימיותם). כאשר המלך מביין-מסכים לעם, במגבלות התורה, גם העם מסכים למענה שנותן המלך. המלך הקשוב והמגיב מקדם את העם ליעדים חדשים – "אשר יוציאם ואשר יביאם".

מנהיגות מאוזנת

במושגי הקבלה, ההסכמה שבבסיס המנהיגות שייכת לספירת הווד – הסכמה לדעת הזולת היא הודאה באמת שבדבריו ("מודים חכמים לרבי מאיר"). אכן, המנהיגות מתבטאת ב"הוד מלכות", כריזמה מנהיגותית של המלך, וגם בציווי לסמוך את יהושע נאמר למשה "ונתת מהודך עליו".

בספירת הווד לבד יש סכנה של "הודי נהפך עלי למשחית". על מנהיג שרק מחפש הסכמות של העם נאמר "פני הדור כפני הכלב", ככלב שרץ לפני אדונו אך בכל צומת-דרכים מביט אחורה לדעת לאן לפנות, עם שמחפש מלך שדבריו מוסכמים ימצא מנהיג פופוליסט ורדוד, וההסכמה ההדדית תתכנס אל המכנה המשותף הנמוך ביותר. הדמוקרטיה אולי תמנע עריצות שלילית, אבל לא תאפשר להעמיד

בפרשת פינחס מצווה ה' על משה רבינו להתכונן להסתלקותו מהעולם. דאגתו הראשונה הרועה הנאמן היא ש"לא תהיה עדת הוי' כצאן אשר אין להם רעה". הוא מבקש-דורש מה' למנות "איש על העדה" במקומו ומצטווה לסמוך את יהושע בן נון. מעבר המנהיגות מדור לדור מזמין אותנו להתבונן במשמעות המנהיגות היהודית בכלל וגם במשמעות של מעבר הדורות בעבודת כל פרט:

הסכמה בין המנהיג והעם

נראה שישנו היום קונצנזוס רחב שאבד הכלח על מוסד המלכות. אנחנו מכירים דוגמאות רבות, בישראל ובאומות, למלכים עריצים שהביאו את עם אל עברי פי פחת, לכן מעדיפים כשיטת שלטון את הדמוקרטיה, שנחשבת הרע במיעוטו. אבל האם כיהודים, השואפים "לתקן עולם במלכות שדי", נוכל להסתפק ברע במיעוטו?

רגילים לחשוב שהמלך פועל בעיקר בכפיה – ואם הוא מלך ישראל כשו, בכפיה דתית... – אך האור החיים הקדוש כותב שהמלך לא יכול להנהיג את העם בלי הסכמה פנימית יסודית ביניהם, מעין 'מוטיב דמוקרטי' המשתלב במלכות התורנית – "שיסכים הוא למה שיאמרו הם ויסכימו הם למה שיאמר הוא". כדי להנהיג אי אפשר להסתפק בכך שהמנהיג ידע מהו 'הדבר הנכון' – יאחז בעקרונות של אמת, צדק ויושר, ינתח נכון את המציאות וידע ליישם הכל

ואמיץ (ששבע המדות המתוקנות שלו, מחסד עד מלכות, עומדות כנגד שבעת עממי כנען). העובדה שמעבר הדורות הראשון בהנהגת עם ישראל הוא מהשכל אל הרגש איננה מקרית. בעומק, זו תמיד מהות המעבר מדור ודור. האמת של התורה היא נצחית וקבועה, וגם ההתנהלות המעשית במציאות מחויבת תמיד לקיום המצוות בפועל, ככלל וכפרטים. ההבדלים העמוקים בין הדורות הם הבדלי-אופי, הבדלים של רגש, של כוונת הלב ושל הזדהות פנימית.

לכן, האמתות שהדור הקודם מעביר לנו בירושה, "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", נתפסות אצלנו כשכליות. גם מה שנגע בלבבות בדורות הקודמים, לפי אופיים, עבורנו הוא "תורת אמת" מחייבת, שלא תמיד קל לנו 'להתחבר' אליה. המקום המיוחד שלנו, שדורש חיבור והזדהות, הוא המקום הרגשי – אנחנו מחפשים מנהיג שידע לדבר אל המקום הזה שלנו, שיבין אותנו לגמרי וגם יתלהב מהתורה שהוא לומד מהדור הקודם, וכך יצליח לחולל חיבור ולמשוך אותנו אחר האמת.

כאשר ה' מנבא ביד הושע על החיבור החדש שיתרקם לעתיד בינו לבין עמו הוא משתמש בהרבה טיעונים צודקים, תקיפים ושכליים, אך בסיכום הענין הדבר היחיד שמצליח הוא "הִנֵּה אֲנִי מִפְתִּיחַ וְהִלְכְתִּיךָ הַמִּדְבָּר וְדַבַּרְתִּי עַל לְפָנָי". המנהיג לו אנחנו מייחלים, המלך האידיאלי, נאמן לתורה, ממשיך את הדורות הקודמים, אך מבין ללב בני דורנו ויוצר שפה חדשה של תורה שתדבר אל הלב הזה.

כמובן, בזעיר-אנפין, עבודה זו היא התפקיד של כל אחד ואחת מאתנו במעבר הדורות: לימוד תורה אמת, מחדש ומעמיק, משלב את היכולת ללמוד בשכל טוב ונאמן את דברי כל הדורות הקודמים עם הקשבה כנה ללב הלומד ולמציאות שסביבו. כשנתעקש לקרב להבנתנו-הרגשתנו את דברי התורה נגלה בהם טעמים חדשים, טעמי תורת-חיים של גאולה – "תורה חדשה מאתי תצא".

חזון, לעמוד באתגרים ולהגיע לנצחון מוחלט. שאול, המלך הראשון, חטא כאשר שמע-הסכים לעם ולא השמיד את עמלק. מנהיגות אמתית נזקקת גם לספירת הנצח – חוט-שדרה של נאמנות לערכים נצחיים, בלתי-משתנים, ומתוכם יכולת להעמיד חזון מרחיק-ראות ולנצח את כל המניעות בדרך.

בהקבלה לאברי הגוף, נצח והוד הן שתי הרגלים – המלך מוליך את העם קדימה תוך איזון בין הנאמנות המוחלטת לערכי-הנצח וההבנה העמוקה ללב העם. בעומק, האיזון בין הנצח וההוד, רגל ימין ורגל שמאל, מתבטא ביכולת המנהיג לבטא את התורה הנצחית בשפה חדשה, המותאמת לבני הדור. תכונה זו שייכת לקו האמצעי והמאוזן של הספירות, בו ה"צדיק יסוד עולם" מלמד תורה ומנהיג ב"דרך ישרה... שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם". במושגים הפנימיים: מנהיג אמתית הוא נשמה כללית, המזדהה עם כלל-ישראל, מסכים לו וזוכה להסכמתו. לצד זאת, המנהיג צריך להיות גם נשמה דאצילות, מ"אצילי בני ישראל" השומרים על דעת נקיה, מחוברת לחלוטין לה' ולתורתו. כדי שהמנהיג יוכל להתמודד עם אתגרים עדכניים ולהוליך את העם בדרך חדשה עליו להיות נשמה חדשה – מי שלומד ומלמד את התורה באופן מחודש, ומתוך כך מעניק מבט חדש על המציאות ופתרונות חדשים לבעיותיה.

ההשכל אל הרגש

"דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת". הארץ היא העם, שמציאותו קבועה ("אין צבור מתים"), אך המנהיגות משתנה מדור לדור – "דור דור ודורשיו". משה רבינו, נותן התורה ומנהיג "דור דעה", הוא נשמה כללית – הוא שייך לתחום השכל ("ונשמתי שדי תבינים"). תלמידו, יהושע בן נון, הוא "איש אשר רוח בו", "שיכול להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד", מתוך הזדהות רגשית-לבבית. בשביל להלחם, לכבוש וליישב את הארץ צריך בעיקר לב חזק



השיעור מוקדש לזכות הבה"ת **חושא מיכאל ש"י מימון**
לרגל יום ההולדת - **כ"ז תמוז**.
שימשך להיות חסיד יר"ש ולמדן ולהביא גאולה לעולם

שיעור

מעבר המנהיגות מדור לדור



"איש על העדה"

קיצור מהלך השיעור

בהילולת בעל אור החיים הקדוש, שחלה ביום ראשון השבוע, נמסר שיעור קצר בהשראת **דרישת משה לממלא מקום ובחירת ה' ביהושע**. מהדברים עולה כי בסיס המנהיגות הוא **הסכמה בין המלך והעם**, הנובעת מכך שהמלך הוא **נשמה כללית** המזדהה עם כל העם. יחד עם ההסכמה הזו נדרשת **נאמנות המלך לתורה**, אותה הוא מקבל דרך שלשלת הקבלה, ב'**סמיכה**' מהדור הקודם. בהפשטה, **היחס בין משה ליהושע** מתגלה בכל **מעבר מנהיגות** מדור לדור – "דור הלך ודור בא והארץ [העם] לעולם עמדת".

שמשה רבינו הוא כלל כל הנשמות של עם ישראל, נשמה כללית. הוא מבין לרוחם ולנשמתם של כל אחד ואחד מעם ישראל, לכן הוא ראוי להיות המנהיג ("שיושלל מגדר הנמצא שישתוו הרבים כהמה ששים ריבוא שהיו בדורו של משה לאחד, והמלך אשר ישים ה' עליהם ישתוו כרצונם אליו, זולת האיש משה שאמרו ז"ל שהיה שרש כל הנשמות של דור המדבר, בסוד אומרו 'משה עמו'"). הוא מסביר נקודה מאד חשובה, שהסימן לכל מנהיג שהוא נשמה כללית בעם ישראל – או רוח כללית, או כלל באיזו שהיא מדרגה – הוא שהמנהיג מסכים לעם והעם מסכים לו ("שיסכים הוא למה שיאמרו הם ויסכימו הם למה שיאמר הוא להם").

הסכמה הדדית בין המנהיג והעם

השנה ההילולא של האור החיים הקדוש היא ביום ראשון של השבוע בו קוראים את פרשת פינחס. הפרשיה אולי הכי חזקה בפרשת פינחס היא הבקשה של משה "יפקד הוי' אלהי הרוחת לכל בשר איש על העדה"^א. כבר למדנו בעבר^ב באריכות את האור החיים על הפרשיה הזו, אבל "אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש"^ג. הנקודה שיוצאת מהאור החיים הקדוש היא

נרשם ע"י איתיל גלעדי (טלפונית). לא מוגה. מוצאי ט"ו תמוז תשפ"ד – הדסה עין כרם.

א במדבר כז, טז.

ב י"ט תמוז תשע"ז (פ"ב).

ג חגיגה ג, א; במדבר רבה יד, ד.

אם המדרגה של

נשמה כללית
היא הוד ונשמה
דאצילות היא
נצח, צריך לומר
שנשמה חדשה –
נשמה שמחדשת
בכל רגע בתורה
– היא תפארת,
שהיא עמוד
התורה

במאמר שלנו "וצדיק יסוד
עולם"^ח כתוב שיש נשמה כללית,
נשמה דאצילות ונשמה חדשה.
יש הרבה הסברים מה היחס בין
שלשת העניינים הללו^ט, ולענייננו
יוצא עוד הסבר:

אפשר להסביר שנשמה
כללית היא תמיד הוד, כמו
שהסברנו עכשיו שההוד הוא
הסכמה, שכל אחד מסכים לשני
בגלל ההתכללות של כולם בתוך
אותו אחד.

אם נשמה כללית היא ספירת

ההוד צריך לומר שנשמה דאצילות היא ספירת
הנצח – "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם".
הרבה פעמים הספירות נצח-הוד-יסוד-מלכות הן
כנגד אצילות-בריאה-יצירה-עשיה^א. הנצח הוא
אצילות. שוב, הולך יחד עם "נצח ישראל לא
ישקר" – אצילות לא משתנה, לא מתנחמת,
"אני הוי' לא שנית"^ב.

אם המדרגה של נשמה כללית היא הוד
ונשמה דאצילות היא נצח, צריך לומר שנשמה
חדשה – נשמה שמחדשת בכל רגע בתורה
– היא תפארת, שהיא עמוד התורה^ג. תפארת
הולכת יחד עם יסוד, "אלה תלדות יעקב יוסף"^ד,
"גופא ובריתא חשבינן חד"^ט. יוסף הוא נביעה
– התחדשות מתמדת. ספירת היסוד מורכבת
מהאותיות י-סוד – ציור היי בכתב סת"ם הוא
ז (בכתב יד)^{טז} ושאר האותיות הן סוד. ספירת

אצלנו, בפרצוף הדעת^ז, ידוע
שהסכם – הסכמת הדעת –
הוא ספירת ההוד. כאשר ה' מצוה
את משה לסמוך את יהושע
כתוב דווקא "ונתתה מהודך
עליו"^ח והסימן של התאמה של
מלך למלוכה הוא "הוד מלכות".
כלומר, הסימן המובהק של מנהיג
שמתאים לעם הוא שכל אחד
מודה לשני, מסכים לשני –
מתחיל בכך שהוא מסכים למה
שהעם רוצה. זהו חידוש. הייתי
חושב שמנהיג לא צריך להסכים

לעם – רק העם צריך להסכים למנהיג. אבל
לא – הוא כותב שהמנהיג שומע את העם
שלו, מזדהה עם בני העם וגם מסכים עם הרצון
שלהם, כפי שאפשר להסכים לפי תורה. מכיון
שהוא מסכים להם גם מסכימים למה שהוא
אומר. בעצם בהסכמה ההדדית הזו, ההוד ההדדי,
יש זיווג – העלאת מייך-נוקבין ובעקבותיה
המשכת מייך-דכורין, לפי ערך העלאת המ"נ
שקדמה להמשכה. זהו זיווג שלם בספירת ההוד,
"איהי בהוד"^ט.

הוא כותב עוד נקודה חשובה: שאפילו משה
רבינו לא יכול לדעת שיהושע הוא-הוא ה"איש
אשר רוח בו", שהוא כללות הרוחות. רק אחרי
שה' מודיע לו שיהושע הוא ה"איש אשר רוח
בו" הוא יכול להסמין אותו – במצות ה' –
ולהמשיך מהודו עליו.

נשמה כללית, נשמה דאצילות, נשמה חדשה

אפשר להרויח מההסבר כאן ענין כללי:

ח בספר לב לדעת, פ"ב. ראה מלך ביפיו מאמר "נשמת רשב"י".

ט ראה מלך ביפיו מאמר "נשמת רשב"י".

י שמואליא טו, כט.

יא ראה סוד ה' ליראיו ש"ו פ"ח.

יב מלאכי ג, ו.

יג ע"פ זהר ח"א קמו, ב.

יד בראשית לז, ב.

טו זהר ח"ג רכג, ב ובכ"מ; ע"ח של"א (פרצופי זו"ן) פ"ג.

טז שיעור כ"ו אייר תשנ"ח.

ז שערי אבהה ורצון מאמר "פרצוף הדעת: תהליך ההחלטה בנפש וסוד החשמל".

ה במדבר כז, כ.

ו דהוי"א כט, כה; דניאל יא, כא.

ז ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

שנכנס לארץ, לפי דברי האוה"ח הוא בעיקר דור של רגש. כאשר צריכים לכבוש את הארץ, לכבוש את שבעת העממים, שהם הרגש – שבע המדות של הלב^{כג} (כמו שכתוב גם בצעטיל קטן^{כד}) – צריך אחד כמו יהושע, שהוא הרגש.

היום מדברים על אינטליגנציה רגשית. היתה לי היום שיחה ארוכה עם הרופא הבכיר שטפל בי על השאלה מתי יבוא משיח. הוא הפליא אותי. הווארט שלו היה שמשיח יבוא כאשר כל אחד בעולם יהפוך להיות 'בן אדם', כאשר הסימן המובהק של בן אדם שיש לו אינטליגנציה רגשית, שהוא רגיש לזולת. הוא אומר שבעולם של היום מי שח"ו ירה בכלב ישימו אותו בבית סהר, ומי שידה בבן אדם לאו דווקא. הוא דיבר ממש בהשתפכות הנפש על זה שהמשיח יבוא רק כשכולם יהיו בני אדם. זה היה מאמר מוסגר. בכל אופן, הביטוי אינטליגנציה רגשית, מושג חדש יחסית, מאד ב'מוֹדָה' בעולם. אולי היו לנו שיעורים עליו [היו^{כה}], והיה נשמע שהרב לא מחזיק מזה...]. לפי מה שאנחנו מסבירים עכשיו זו המדרגה של יהושע.

שוב, בכל דור דור יש "אנשי משה"^{כו}, אנשים של שכל. אם יהושע היה רק כללות כל הרוחות, איש רגש, המנהיגות שלו לא היתה מספיקה, למרות שדורו הוא בעיקר דור של אנשי רגש כמוהו. הוא לא היה מספק את קומץ האנשים המשכילים, המעמיקים, ואזי המנהיג הזה, יהושע, לא היה מוצא חן בעיניהם. לכן משה רבינו היה צריך לסמוך אותו, להמשיך לו גם את הנשמה שלו, שהיא השכל שלו – מה שנקרא ה"מוחין בעצם" שלו – הכל כדי שימצא חן גם בעיני המשכילים של הדור, בעיני הרבי אייזיקים (ה'משכילים'), ולא רק בעיני הרבי הלל'ים (ה'עובדים' בלב).

כג קהלת יעקב ערך 'אמורי', ובכ"מ.
כד אות ה.
כה לדוגמה, שיעור כ"ז שבט תשע"ב.
כו תו"א תצוה פג, ב. ובכ"מ.

היסוד מגלה רזין וסודות – "סוד הוי' ליראיו"^{כז}. זהו מאמר מוסגר לעניינו.

משה ויהושע – נשמה ורוח

האור החיים מסביר שההבדל בין משה ליהושע הוא שמשה הוא הנשמה הכללית ואילו יהושע הוא "איש אשר רוח בו"^{כח} – יהושע הוא כללות כל הרוחות בעם ישראל. מהו סוד הסמיכה שמשה סומך אותו, מקיים "ונתת מהודך עליו"? הוא מסביר שמשה צריך להמשיך מבחינת הנשמה שלו שתשרה גם על הרוח של יהושע, שתהיה לו גם את המעלה של נשמה, לא רק את ההתכללות של הרוח.

הוא אומר שבכל דור יש גם משכילים וגם אנשי רוח, אנשים של רגש. היחס הכללי בין משה ליהושע שמשה הוא שכל, בחינת נשמה, "נשמת שדי תבינם"^{כט}, ויהושע הוא רגש, בחינת רוח.

משה כולל את כל הדעות. כתוב "כשם שאין פרצופיהן דומים זה לזה כך אין דעותיהם דומות זו לזו"^{כו} – הדעת היא הבינה ("אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת"^{כא}) והבינה היא הנשמה, "נשמת שדי תבינם". משה כולל את כל הדעות וממילא את כל השכלים של כולם. ברובד של השכל, כמו שאמרנו קודם, העם שלו דומה לו – "דור דעה"^{כב}, דור של שכל, כמוהו. לכן משה גם הולך עם העם, לא רק כופה את דעותיו על העם – הוא מסכים לעם והעם מסכים לו, כמו שאמרנו. יהושע, לעומת זה, הוא הרוח. הדור של יהושע,

יז תהלים כה, יד.

יח במדבר כז, יח.

יט איוב לב, ח.

כ ע"פ במדבר רבה כא, ב.

כא אבות פ"ג מ"ז.

כב ויקרא רבה ט, א; פסיקתא רבתי פרשה יד; פסיקתא דרב כהנא פסקא ד אות ג (ע"פ מלכים"א ה, יא).

בכל דור יש גם
משכילים וגם
אנשי רוח, אנשים
של רגש

הנפש בכל דור היא העם עצמו, כאשר העם מתדמה למנהיג

הוא "הארץ לעולם עֲמֵדֵת", אבל בכל דור העם מתדמה למנהיג – או שהוא מתדמה יותר לשכל (נשמה) או יותר לרגש (רוח), או שהוא מתדמה יותר למשה או יותר ליהושע. כך נפרש "דור הלך ודור בא והארץ לעולם עֲמֵדֵת" – דור השכל הולך ודור הרגש בא והארץ, שהיא העם, לעולם עומדת, בכל דור יש עם ובכל דור הוא מתדמה אחרת, בהתאם להנהגה המתחלפת.

מעבר הדורות – השכל לרגש

צריך לומר שכמו בחילוף הדורות בין משה ליהושע, הנשמה־השכל והרוח־הרגש, כך בכל ההיסטוריה היחס בין הדור הקודם לדור העכשווי הוא בין שכל לרגש – תמיד הדור הקודם הוא יותר שכל והדור הבא יותר רגש. אבל, עם זאת, כאשר המעבר הוא בשושלת הקבלה, הסמכה מדור לדור, יש המשכה של שכל הדורות הקודמים לתוך הדורות הבאים.

זאת אומרת שזהו היחס גם בין כל רב ותלמיד – הרב הוא שכל והתלמיד הוא רגש. איפה רואים שיהושע הוא רגש? כשהוא אומר "אדני משה כלאם"^כ. איך הוא מתייחס לנבואת אלדד ומידד וכו'? רואים שהוא תלמיד שמתרגש, דואג על כבוד הרב וכו'. זהו רגש של תלמיד טוב, "נער לא ימיש מתוך האהל"^{כא} – אהל היינו לו, ו ברבוע, התכללות של שש מדות הלב, שלמות של רגש. התלמיד, יהושע, מקבל מהרב את השכלים – אבל הוא בעצמו מתרגש. בסוף, כשהוא מקבל את ההסמכה, הוא מקבל את השכלים, מקבל את ההוד – היכולת להודות לשכל הרב, שלמעלה משכלו שלו. אם כן, כל פעם היחס בין רב לתלמיד הוא מח ולב, וכאשר התלמיד זוכה לקבל הסמכה מהרב הוא מקבל גם השראה של המח, מוחין בעצם, ואז הוא יכול

קביעות העם ושינוי ההנהגה

עד כאן אמרנו את עיקרי הנקודות של בעל ההילולא, האור החיים הקדוש (עם מאמר

מוסגר על המדרגות בנשמתו של ה"צדיק יסוד עולם"^{כב}). אם נתייחס לדבריו בהפשטה, יעלה מהם הסבר לפסוק שמתאר את חילופי הדורות – "דור הלך ודור בא והארץ לעולם עֲמֵדֵת"^{כג}: אם משה הוא הנשמה הכללית ויהושע הוא הרוח הכללית – כאשר משה נותן ליהושע גם את הנשמה שלו, "הודך" – מי הנפש הכללית? הייתי יכול לחשוב שהנפש היא דוד – הוא בכללות מדרגת הנפש^{כד}, הוא מלכות. יש שיחה חשובה של הרב^{כה} בה הוא מסביר שיש שלש דרגות בגדר של מלך, שמופיעות אצל משה, יהושע ודוד: למשה רבינו היה דין מלך, "ויהי בישרון מלך"^{כה}, אבל הוא היה מלך בדרגה רוחנית מאד; ליהושע גם יש דין של מלך ישראל, אבל הוא עדיין לא ירד לתכלית הגדר של מלך; ותכלית המלך, גדר המלכות בשלמות, היא אצל דוד המלך. היה אפשר לחשוב ששלשת השלבים הללו במלכות הם באמת נשמה־רוח־נפש.

אבל לענייננו טוב יותר להסביר שהנפש בכל דור היא העם עצמו, כאשר העם מתדמה למנהיג. כתוב "ותקצר נפש העם בדרך"^{כז} – "נפש" ו"עם" הולכים יחד, עם לשון עוממות^{כז} (עם, ש"עם המלך במלאכתו [מלאכת שמים וארץ]^{כח}, סוד המעשה־הנפש [ישבו"^{כח}]). העם הוא הנפש,

כז משלי י, כה.

כח קהלת א, ד.

כט ע"ח ש"ג (סדר אצילות) פ"ב; סוד ה' ליראיו, תפלה קודם הלמוד פ"ו הערה ל.

ל לקו"ש חכ"ג פינחס שיחה ב.

לא דברים לג, ה. כפירוש ראב"ע וחזקוני שם, רמב"ן בשם "מקצת האגדות" ורבינו בחיי "על דרך המדרש".

לב במדבר כא, ד.

לג תניא שער היחוד והאמונה פ"ד; שם משמואל פרשת קרח תרע"א.

לד בראשית רבה ח, ז; רות רבה ב, ג.

לה דה"א ד, כג.

לו במדבר יא, כח.

לז שמות לג, יא.

"דור הלך ודור"

בא והארץ לעולם
עמדת" – דור
השכל הולך ודור
הרגש בא והארץ,
שהיא העם,
לעולם עומדת

המצוות (מעשה) הם קבועים – המעשה ממש קבוע ושוה לכל נפש^{מג}, ושכל התורה קבוע-יחסית (אף שבכל דור ודור יש שינויים בתפיסה) – והשינוי מדור לדור הוא בכוונת הלב (רגש)^{מז}.

השלמת המבנה

אם כן, הסברנו שמשנה רבינו הוא הנשמה, יהושע בן נון הוא הרוח והעם הוא הנפש. יש בחינה שדוד הוא הנפש, לכן הוא עיקר המלכות, אבל בסדר של הדורות – "דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת" – הנפש היא העם, עליו אומר משה "ולא תהיה עדת הוי' כצאן אשר אין להם רעה"^{מח}. הצאן הוא העם וצאן הוא נפש, "נפש העם" כנ"ל. כלומר, לא צריך להכניס כאן את דוד – דוד המלך לא מופיע בתורה.

אם רוצים להשלים את המבנה של הכלליות, להוסיף את החייה-יחידה על הנר^נ, כבר עולים לדוד של משיח – משיח בן יוסף הוא החיה הכללית ומשיח בן דוד הוא היחידה הכללית:

יחידה	משיח בן דוד
חיה	משיח בן יוסף
נשמה	משה רבינו
רוח	יהושע בן נון
נפש	העם

הסמיכה מהאזה"ח לבעש"ט

עד כאן לכבוד האור החיים הקדוש, בעל ההילולא.

אפשר לומר שאפילו היחס בין האור החיים לבעל שם טוב הוא קצת כזה. יש סיפור ידוע^{מא}

מג תניא פמ"ו.

מד ומז: "דור הלך ודור בא" עולה כב ברבוע (בדלוג אותיות, הדלוג הראשון, דר'ל'ו'ב, עולה אברהם, סוד "השכל הנעלם מכל רעיון", בבחינת "דור [השכל] הלך", והדילוג השני, ויהי' ד'ר'א, עולה "ורב כח", מדות "שעור קומה של יוצר בראשית", סוד מדות-יצירה, בבחינת "ודור [הרגש] בא", ודוק) ו"דור הלך" שכל "ודור בא" רגש "והארץ לעולם עמדת" מעשה עולה 2744, 14 בחזקת 3, חלק המילוי של כב אתון דאורייתא, כנודע.

מה במדבר כז, יז.

מו סיפורי חסידים (זיון) מועדים סיפור 179; שמועות

לעמוד מול המשכילים של הדור, שקיימים בכל דור. גם בין אב ובן יש אותו יחס – האב הוא חכמה (שנקראת פרצוף אבא) ובן הוא רגש (פרצוף ז"א), כמובן. אב ובן הם כמו רב ותלמיד. כאן הרב-

האב הוא משה והתלמיד-הבן הוא יהושע. גם בנביאים אנחנו מסבירים^{מב} שיש יחס כזה בין אליהו ואלישע. אלישע, שהוא התלמיד, מקבל בסוף "פי שנים ברוח"^{מט} – זהו חידוש, רק אצל אלישע, בעוד יהושע לא קבל "פי שנים".

שכל, רגש ומעשה

[לפי זה, בעצם אין כאן התאמה של הדור לפעמים לשכל ולפעמים לרגש, אלא בכללות יש ירידת הדורות מתמדת, כל פעם משכל לרגש?] בתהליך של "דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת" שהסברנו כעת תמיד השכל הולך והרגש בא. בכל אופן, יחסית שכל התורה קבוע בכל הדורות, כאשר הדור עצמו הוא שינוי של הרגש – דור ר"ת דחילו ורחימו, עיקרי הרגש. היחס בין השכל לרגש הוא בסוד "זה שמי לעלם וזה זכרי לדד דר"^מ – "זה שמי לעלם" היינו התורה, הקבועה לעולם, שכולה "שמותיו של הקב"ה"^{מא}, "וזה זכרי" היינו הרגש, "זכר רב טובך"^{מב}, שמשנתה "לדד דר", "דור הלך ודור בא".

ביחס הזה, בין שכל (נשמה) לרגש (רוח), "והארץ לעולם עמדת", היינו הנצחיות של המעשה (נפש). לימוד התורה (שכל) וקיום

לח על שני הזוגות ראה לדוגמה מדור אהבת שלום וארא (ובשיעור הנ"ל הערה ב).

לט מלכים ב, ט.

מ שמות ג, טו.

מא ע"פ זהר ח"א פז, א; צב, ב; ח"ג יג, ב. מובא בהקדמת הרמב"ן לפירושו על התורה. וראה גם יונת אלם פכ"ט. ובכ"מ.

מב תהלים קמה, ז.

שעולה **מלך-עם יחד (מלך-עם)** עולה 200 ו-**יחד** עוד 22)²². הרמז הזה אומר שבעצם אין 'ביחד' בלי מלך – המלך הוא שמלכד את העם להיות יחד, כפי שאומר הרמב"ם שתפקידו של המלך ללכד את העם²³.

ברוך ה' שמבינים שצריכים להיות יחד, ודווקא "ביחד ננצח", אבל כדי להיות ביחד צריך כח מיידה, נתינת כח מלמעלה להיות יחד – אחרת אף פעם לא נהיה ביחד. נתינת הכח הזו היא מינוי מהשמים של מלך, מנהיג, שיש בו פן כללי – נשמה כללית, רוח כללית וכיו"ב. "ביחד ננצח" הוא ביטוי יפה וחשוב, אבל הישום שלו תלוי במלך שנמצא יחד עם העם שלו ומייחד את העם. שוב, ה'יחד' שפועל המלך מתחיל מ'יחד' של המלך והעם עצמם – שהמלך יסכים לעם והעם יסכים למלך – ואז "ביחד ננצח"! שאול המלך ליכד את העם, אסף אותם יחד למלחמה²⁴, אבל בסוף לא הסכים לעם – העם רצה את דוד ושאל לא הסכים... [מצד שני, הוא אמר שהשאייר את הצאן ואת אגג כי העם רצה והוא הסכים²⁵]. נכון, זו

דוגמה להסכמה לעם שהיא במפורש כנגד ציווי ה', מקרה בו אסור למלך להסכים לעם (כנ"ל). רואים שהיה במלכות שאול שיבוש ביחס בין המלך והעם.

המושג 'יחד' הוא מושג חשוב אצלנו. אנחנו מסבירים²⁶ שבין בני זוג יש שלש רמות של קשה, שנקראות יחס-יחד-אחד – קודם כל בני זוג צריכים לבנות יחס הדדי מתוקן וטוב, אחר כך הם מרגישים באמת יחד, עם חבור רגשי עמוק,

שעם הסתלקות בעל אור החיים הקדוש, כאשר "כבה נר המערבי", הבעל שם טוב הרגיש בכך משום שהוא קבל ממנו את הסוד של נטילת ידים (שמתגלה רק ל"חד בדרא" בכל דור). נטילת ידים היא הרמת המדות למוחין והמשכת המוחין למדות²⁷.

זהו בעצם כאן הסוד של הסמיכה – "וסמכת את ירך עליו"²⁸, "ויסמך את ידיו עליו"²⁹. האות סמך – שמובנה סמיכה – היא האות ה'הוד (האות ה'15) בסדר האלף-בית, "ונתת מהודך עליו". גם הצורה של ה'ס, הסובב, היא הוד (מקיף, כמו "הוד מלכות").

ביחד ננצח

אחד הדברים שמוצאים חן בעיני כאן, בבית הרפואה הדסה, שכתוב בכל מקום – כמעט על כל דלת, ובכמה מקומות בגדול ובצורה בולטת – "ביחד ננצח". כמו שאמרנו כבר בתחלת המלחמה³⁰, זהו מסר עיקרי וטוב. למרבה הצעה, הרבה אנשים לא שמים לב למשמעות של הדבה, או לפחות לא לוקחים

אותו ללב, ומתנהגים להיפך. החרם והמתקפות על ערוץ 14 הן דוגמה להתנהגות שהיא 'הפך הביחד'. חשבתי שמתאים לעשות מזה שיר, משהו שידידנו אריאל זילבר ישיר, כמו "או קנה מיד עמיתך". אולי זה הולך טוב עם המנגינה של "הבה נגילה", שהיא במקורה ניגון חסידי... בכל אופן, המסר "ביחד ננצח" מתחבר למה שפתחנו בו, ה'הסכמה' המשותפת למלך והעם. **"ביחד ננצח"** בגימטריא 222 (**יחידה פנים ואחור**)

סיפורים ח"ג עמ' 147. ובכ"מ.

מז תורת שמואל תרל"ה ח"א ד"ה "ויאסור יוסף" עמ' כד' כח; סה"מ תר"ם ח"א ד"ה "עריבים עלי".

מח במדבר כז, יח.

מט שם פסוק כג.

נ וכוונדע שהאות ס הראשונה בתורה – "הכל הולך אחר הפתיחה" – היא בתבה "הסבב" (בראשית ב, יא).

נא שיעור שבת בראשית השתא (נדפס בגליון נח).

נב **ביחד ננצח** בהכאה פרטית – ב פעמים ג, י פעמים ג, ח פעמים צ, ד פעמים ח – עולה 1352, הרבוע הכפול של שם הוי"ב"ה, בסוד "הוי"הוי" (שמות לד, ו) שלפני יג מדות הרחמים.

נג סהמ"צ לרמב"ם מ"ע קעג.

נד שמואל"א טו, ד.

נה שם פסוק טו ואילך.

נו יין משמח ח"ד שער ראשון.

כדי להגיע ל'יחד'

– "ביחד ננצח"
– צריכים לבנות
קודם כל יחס
מתוקן

שיהיה **מלך-עם יחד** צריך קודם שיהיה בין המלך והעם יחס, שכל אחד מתייחס לשני, ההסכמה היסודית שעליה דברנו. בסוף התכלית של המלך שמוֹלך על העם – ונקרא "אחד העם"^{נד} – היא להגיע ל'אחד', לגלות את "הוי' אחד"^{נח}, כמו שמוסברת בחסידות^{נט} התכלית של מצות העמדת מלך.

ובסוף נעשים אחד ממש (כשבני הזוג משקפים את אחדות ה'). גם כאן, כדי להגיע ל'יחד' – "ביחד ננצח" – צריכים לבנות קודם כל יחס מתוקן.

היחסים המתוקנים – בדרך ארץ פנימית, רצון אמתי לשתף פעולה ולהיטיב זה לזה וכו' – צריכים להיות בכל העם, כדי שנהיה יחד, אבל הכל מתחיל מהיחס של המלך והעם. כדי

נד בראשית כו, י.

נח דברים ו, ד.

נט דרך מצותיך מצות מינוי מלך.

הלוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ מנהיג צריך להיות נשמה כללית – רק כך תוכל להיות הסכמה ותמימות דעים בין המלך ועמו.
- ◆ כאשר המלך מסכים עם העם – מקשיב ומזדהה – העם מסכים עם המלך.
- ◆ ההסכמה שייכת לספירת ההוד – "הוד מלכות".
- ◆ רק ה' יכול לגלות מי הוא בעל נשמה כללית.
- ◆ נשמה כללית היא הוד (הסכמה עם העם), נשמה דאצילות היא נצח ("נצח ישראל לא ישקר") ונשמה חדשה (המחדשת תדיר בתורה) היא בתפארת-יסוד.
- ◆ משה הוא נשמה כללית (שכל) ויהושע הוא רוח כללית (רגש).
- ◆ ל"דור דעה" נדרש מנהיג בעל-שכל כמשה.
- ◆ בשביל כיבוש ארץ שבעת העממים – שכנגד שבע מדות הלב – צריך מנהיג בעל-רגש כיהושע.
- ◆ בסמיכת משה את יהושע הוא ממשיך לו מוחין בעצם – כדי שימצא חן בעיני משכילי דורו.
- ◆ חילופי הדורות הם חילופי הנהגה, כאשר העם הוא הקבוע (והוא מתדמה למנהיג).
- ◆ המעבר מדור לדור – גם אצל רב ותלמיד או אב ובן – הוא תמיד מעבר משכל לרגש.
- ◆ השכל והמעשה קבועים יחסית והשינוי הוא בתחום הדרגש.
- ◆ משיח בן יוסף ומשיח בן דוד הם החיה הכללית והיחידה הכללית.
- ◆ סוד נטילת ידים, המתגלה רק ל"חד בדרא" ועובר מהאזה"ח לבעש"ט, הוא סוד הסמיכה – חיבור המוחין והמדות.
- ◆ חשוב לזכור ולקחת ללב שדווקא "ביחד ננצח".
- ◆ "ביחד ננצח" בגימטריא **מלך-עם יחד** – המלך נותן את הכח ליישם זאת.
- ◆ כמו בין איש ואשה, גם בין המלך והעם הסדר הוא יחס-יחד-אחד.
- ◆ ל'יחד' של המלך והעם, ושל העם בינו לבין עצמו, קודם 'יחס' מתוקן והתכלית היא גילוי "הוי' אחד".



שיעור

התוועדות הודיה משפחתית (ח"ב)

להפגיש את הבעל שם טוב והאור החיים הקדוש

קיצור מהלך השיעור

עם כניסת הרב לניתוח קבלה המשפחה החלטה טובה – לערוך ביחד **התוועדות הודיה משפחתית** בחג־הגאולה יב־יג תמוז. בחסדי ה' הניתוח עבר בשלום ובהצלחה והמשפחה התכנסה בבית הרפואה להתוועדות עם הרב. ההתוועדות עסקה ברובה בעניניו של יום, אך בתוכה גם היתה נקודת־הכנה להילולת בעל **אוה"ח הקדוש** – הרחבה של **המפגש המשיחי** בין האור החיים והבעל שם טוב, שטרם יצא לפועל, ל**חיבור העדות** בעם ישראל כיום, חיבור **שיביא גאולה**.

הפסוק "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה"^א – יש "שבעים שנה", יש "שמונים שנה" וכתוב באריז"ל^ב שיש גם אורך חיים של צדיקים מיוחדים שחיים "בהם" שנים. על פי פשוט יש כאן רק שני גילאים, 70 ו־80, אבל האריז"ל אומר שיש שלשה, כי "בהם" שוה 47, אורך חיים מיוחד של צדיקים מאד גדולים. אצל רבותינו נשיאינו מי שהיה בערך בגיל הזה הוא הרבי המהר"ש, קצת יותר, אבל כנראה שהוא גם שייך לסוג הזה של צדיקים^ג, שהגיל

נגנו "פדה בשלום".

לחיים לחיים. מי שהתחיל לעשות נסים ודאי ימשיך לעשות נסים ביתר שאת וביתר עז.

"בהם שבעים שנה"

ביום ראשון תהיה ההילולא של בעל אור החיים הקדוש. נאמר ווארט בהקשר הזה: האור החיים הקדוש חי **מז** שנים (בדיוק כמו אמא שלי, סבתא שלכם, שחיה **מז** שנים מיום ליום – יום ההולדת הוא יום הפטירה שלה). **כידוע**^א, הסימן לאורך החיים של **מז** שנים הוא

א ספר התולדות אדמו"ר מוהר"ש עמ' 22.

ב תהלים צ, י.

ג ראה מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן קו.

נרשם ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. י"ב תמוז תשפ"ד – הדסה עין כרם.

יש בביטוי גם

חיבור בין שתי נשמות כלליות, ואז הפירוש הוא שכל אחד מהם אומר לשני "ואני אבטח [אדבק] בך". מה מפריע? שכל אחד חושב על המוסדות שלו, איך לממן אותם. הוא לא חושב על איך לחזק את היהדות בכלל. אם הוא היה מחזק את היהדות בכלל - זה היה טוב בסוף גם למוסדות שלו

שלהם הוא "בהם". גם להיום, י"ב תמוז, יש קשר מובהק לכך - חג הגאולה של הרבי הרי"צ הוא בדיוק ביום ההולדת ה־מז שלו. סך הכל הוא חי שבעים שנה, כך שהוא ממש קשור לסוד של "בהם שבעים שנה" - אורך חיים של "שבעים שנה", כאשר חג הגאולה שלו, בו יצא מגזר דין מות לחיים, הוא בגיל "בהם".

איחוד העדות

מתוך 47 השנים שלו, האור החיים הקדוש היה סך הכל שנתיים בארץ, עד שהסתלק, מתוכן פחות משנה בירושלים. ידוע¹ שאם היה נפגש עם הבעל שם טוב היה בא משיח.

בתוך השנתיים שהוא היה בארץ היה זמן שהיתה הוה־אמינא שהבעל שם טוב יבוא לכאן ויפגוש אותו, אבל זה לא יצא - מהשמים לא נתנו, כי עוד לא הגיע הזמן.

מה הפשט הכי פשוט בכך שהם צריכים להיפגש בשביל להביא משיח? שהיהדות צריכה להתאחד - יהדות אשכנז ויהדות ספרד. צריך שהגדול מכאן והגדול מכאן יתחברו, וזהו הסימן שכל היהודים מתחברים. גם בדור שלנו, זה מה שצריך להיות. הרבי מקלויזנבורג, שהיארצייט שלו היה ב־ט', גם עבד הרבה על איחוד כזה². כמוכן, הוא לא הצליח במאה אחוז, אבל הוא עשה ישיבה לספרדים והוא דרש אחדות גמורה. [הרבי היה בקשר עם הבבא סאלי]. כן, ודאי.

ד נתיב מצותיך (קאמרנא) נתיב אמונה שביל א פ"ט. ה ראה לפיד האש ח"ב עמ' תקעב־תקעג ובהערה 26; עמ' תרמז.

לכן גם הרבי אמר לגבי שידוכים, שצריך להתחתן בין העדות. הראשון בחסידות שנהג כך היה רבי מנחם מענדל מויטבסק, שחיתן את הבן שלו עם הבת של הרב הספרדי³. [לפני כן היה רבי גרשון מקיטוב]. כן (אבל הוא אמר שהוא בעצמו לא מסוגל⁴).

"ואני אבטח בך"

אפשר להפגיש ולאחד אותם גם דרך התבוננות בגילאים שלהם - יש הרבה רמזים שמחברים גילאים יחד⁵. האור החיים, כפי שפתחנו, חי 47 שנים והבעל שם טוב, כידוע, חי 62 שנים. האור החיים והבעל שם טוב חי יחד מז ועוד סב שנים - סה"כ 109 שנים.

כאשר חשבתי קודם על המספר, בהתחלה לא ידעתי מה באמתחת הגימטריאות שלנו הכי טוב בשביל הרמז הזה של חיבור שני הצדיקים - אנחנו מפיגשים עכשיו את הבעל שם טוב והאור החיים ויוצא שהחיים שלהם יחד הם 109. אבל עכשיו, כששרנו "פדה בשלום נפשי", הבריק אצלי שהרבה פעמים כאשר אנחנו שרים זאת בי"ט כסלו אני דורש את הגימטריא של "ואני אבטח בך"⁶, 109^א.

"אבטח" הוא לשון דבקות⁷. ה"בך" בביטוי לפי הפשט הוא פניה לה, אבל יש גם פירוש ש"בך" רומז ל־כב אותיות התורה⁸. כאן יוצא שיש בביטוי גם חיבור בין שתי נשמות כלליות, ואז הפירוש הוא שכל אחד מהם אומר לשני "ואני אבטח [אדבק] בך". הדבקות הזו בין גדול אשכנז לגדול ספרד היא שמביאה את המשיח.

המשך בעמ' 35 <<<

1 שלחן מנחם ח"ו עמ' קל־קלא.

2 אגרות חסידים מארץ ישראל (יד יצחק בן צבי, ירושלים תש"ם) אגרת יא (עמ' 67' 68).

3 אגרת משנת תקי"ז - נדפסה בברכת הארץ עמ' סב.

4 ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"א; במדבר רבה יח, כא (על חיי האבות). ראה גם שיעור ז"ך טבת תשס"ח.

5 תהלים נה, כד.

6 ראה התוועדות י"ט כסלו תשע"ו.

7 ראה לב לדעת מאמר "אמונה ובטחון" עמ' נו ואילך.

8 יג שיחת ש"פ וישב מבה"ח טבת תשל"ב ס"ב (ע"פ שהש"ר א, לא עה"פ "נגילה ונשמחה בך").



שיעור

מעשה פינחס – תשובה מאהבה

"מי שענה לפינחס"

קיצור מהלך השיעור

בי"ז בתמוז, תוך כדי המתנה לבדיקה, זכינו להתבוננות קצרה במטבע הלשון של הסליחות השייך גם לפרשת השבוע – **"מי שענה לפינחס בקומו מתוך העדה הוא יעננו"**. קימת פינחס מתוך העדה היא מעשה מופלא, המייצג את העדה ומתקן את פגמיה, ומעניק לנו השראה של תשובה מתוך אהבת ה' ואהבת ישראל.

פינחס^א – שמסביר את שלש הדעות בגמרא^ב מה ראה פינחס:

כתיב "וירא פנחס בן אלעזר", מה ראה?
אמר רב: ראה מעשה ונוכר הלכה. אמר לו אחי
אבי אבא לא כך לימדתני ברדתך מהר סיני הבעל
את כותית קנאין פוגעין בו אמר לו קריינא דאיגרתא
איהו ליהוי פרוונקא

ושמואל אמר: ראה שאין חכמה ואין תבונה
ואין עצה נגד ה', כל מקום שיש חילול השם אין
חולקין כבוד לרב.

רבי יצחק אמר רבי אלעזר: ראה שבא מלאך
והשחית בעם.

תורף המאמר שם הוא ששלש הדעות הן
כנגד כתר-חכמה-בינה, בסדר עולה מלמטה

בסליחות שאמרנו היום, י"ז בתמוז, הדבר
היחיד שראיתי ששייך לפרשת השבוע הוא בתוך
הפיוט "מי שענה... הוא יעננו" (שאומרים בכל
סליחות) – "מי שענה לפינחס בקומו מתוך
העדה הוא יעננו".

מה ראה פינחס?

אחד המאמרים היסודיים שלנו הוא המאמר
"וירא פינחס"^א – המלה "וירא" היא עיקרית
מאד בכל פרשת בלק^ב, מ"וירא בלק"^ג עד "וירא

נרשם ע"י איתיאל גלעד. לא מוגה. י"ז תמוז תשפ"ד –
הדסה עין כרם.

א מלכות ישראל ח"ג.

ב עי"ש במאמר פ"א.

ג במדבר כב, ב.

ד שם כה, ז.

ה סנהדרין פב, א.

העיקר בפעולת פינחס הוא היותו מייצג את כל עדת ישראל

הקווים השונים בעם, כנגד רגש הלב, החג"ת; עם, לשון עוממות, מתייחס לעצם הטבע היהודי, הנה"י. פינחס קם מתוך העדה דווקא, מייצג את המוחין של עם ישראל (כנ"ל ששלשת הפירושים בראה שייכים ל-ג הספירות הראשונות). בדרך הדרוש, בכך שפינחס קם מתוך העדה, חוץ מהתיקון של מעשה זמרי ושל חטא הזנות אחרי בנות מדין ואחרי פעור, הוא מתקן גם את חטא המרגלים, "העדה הרעה הזאת"^ג (מהם לומדים חז"ל^ד שמנין-עדה בישראל היינו עשרה אנשים), וגם את חטא "קרח וכל עדתו"^ה (הטוענים כי "כל העדה כלם קדושים"^ו) – החטאים העיקריים בחומש הפקודים, השייכים למוחין דווקא (קרח הוא מוחין דקליפה והמרגלים פגמו בהתקשרותם למשה רבינו, כללות המוחין של עם ישראל).

בפשט, מבין שלש הדעות בחז"ל, הצירוף שמצטייר כשקוראים "ויקם מתוך העדה", עיקר המעלה של "מי שענה לפינחס בקומו מתוך העדה", הכי מתאים ל"במקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב", קימה לפעול בלי השתהות או התייעצות, בלי לשאול שאלות או לקבל הוראות ממשה. ציור כזה יכול להתאים גם לדעה השלישית, שהוא ראה מלאך משחית בעם ולא היה זמן להתעכב כדי להציל את עם ישראל. אם משה אומר לו "קריינא דאיגרתא איהו להוי פרוונקא" קצת קשה לומר על כך "בקומו מתוך העדה". אנחנו תמיד מסבירים^ז שהיחס בין פינחס ויהושע, שני 'גיבורים' של הפרשה, הוא זריות ומתינות^ח – הזריות של פינחס, ששכרה בצדה, נשמעת מתאימה לקימה לפעול בלי עיכובים ושאלות.

למעלה: הראיה של הבינה היא "ראה מעשה וזוכר הלכה" ("עשיה לעילא" בבינה), הגורמת לכך שפינחס שואל את משה כתלמיד השואל את רבו מה לעשות – "תלמיד חכם" בבינה^י. הראיה של החכמה היא ראית פינחס כ"חכם" בעצמו (שבסוד החכמה), הרגיש לחילול הקדש – "קדש מלה בגרמיה"^כ בחכמה. הראיה של מלאך משחית בעם היא ראייה על-שכלית, השייכת לכתו, שגורמת לפעול מתוך עצם הטבע היהודי, באהבת ישראל עצמית, כדי להציל את עם ישראל.

בכך שפינחס

קם מתוך העדה הוא מתקן גם את חטא המרגלים, "העדה הרעה הזאת", וגם את חטא "קרח וכל עדתו"

"ויקם מתוך העדה"

עיקר הפסוק הוא התוצאה של "וירא פינחס בן אלעזר הכהן" – "ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו" – עליו מבוסס מטבע הלשון של הסליחות, "בקומו מתוך העדה". העיקר בפעולת פינחס הוא היותו מייצג את העדה, את כל עדת ישראל. למרות שכתוב^א שאחר כך השבטים ביזו את פינחס, הוא מצדו פעל כמייצג של כל העדה, ודווקא כך "השיב את חמתי מעל בני ישראל". מוסבר^ב שעם ישראל נקרא "עדה", "קהל" ו"עם" – שלש מדרגות שכנגד מושכל-מורגש-מוטבע^ג. עדה, אותיות דעה, היינו החב"ד של עם ישראל; קהל, המבטא את התקהלות התאספות

יג במדבר יד, כז.

יד סנהדרין פ"א מ"ו.

טו במדבר טז, ו.

טז שם פסוק ג.

יז לחיות עם הזמן פרשת קרח עמ' קמז. ראה שיעור כ"ז אדר תשפ"א.

יח עפ"י לשון הבעש"ט – הספות לכש"ט (קה"ת) אות רה.

ו זהר ח"ג קת, ב.

ז ראה קהלת יעקב ערך 'תלמיד חכם'.

ח זהר ח"ג צד, ב.

ט סוטה מג, א (הובא ברש"י ר"פ פינחס).

י במדבר כה, יא.

יא לחיות עם הזמן פרשת קרח עמ' קמז.

יב ראה מלבי"ם פרשת בא התורה והמצוה אות לא.

יצחק (208). אם כן, **"מי שענה לפינחס"** עולה יחד **תשובה** (שרה-יצחק). כמו שאמרנו, פינחס לקח רמח של אהבה, ללמד שהעיקר של **תשובה** ("מי **שענה לפינחס**") הוא תשובה מאהבה, תשובה ההופכת זדונות לזכויות^ט, כאשר האהבה כוללת

גם אהבת ה', הגורמת לדאגה שלא יהיה חילול השם (החכמה בשלש הדעות), וגם אהבת ישראל, הגורמת להציל אותם מהמשחית (הכתר בשלש הדעות).

בקיצור, הכל בא ללמד אותנו תשובה מאהבה, בהשראת מעשה פינחס, מכחה אנו זועקים – **"מי שענה לפינחס בקומו מתוך העדה הוא יעננו"**!

^ט י' יומא פ'ו, ב.

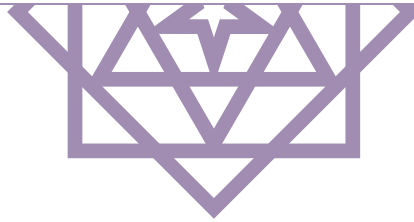
העיקר של תשובה הוא תשובה מאהבה, כאשר האהבה כוללת גם אהבת ה' וגם אהבת ישראל

תשובה מאהבה

במאמר "וירא פינחס" כתבנו שה"רמח", באמצעותו פועל פינחס, בגימטריא **אברהם** – מדתו של אברהם היא אהבה, והרמח של פינחס הוא בעצם התגשמות של אהבת ישראל. הסבר זה מתאים לכך שפינחס

ראה מלאך משחית בעם, ולכן פעל מתוך דאגה לעם – אהבת ישראל עד מסירות נפש. לפי ההסבר שפינחס ראה חילול השם, המעשה שלו מבטא אהבת ה', הוא דאג לה'. [לפי זה "ראה מעשה ונזכר הלכה" זו דאגה להלכה, אהבת תורה?], כן, הנהגה של "איש ההלכה", כמו שנקרא הספר של הרב סולובייצ'יק.

בנוסח הסליחות, הביטוי החוזר בכל הפיוט הוא **"מי שענה ל..."**, שעולה בגימטריא **שרה** (505), ואנחנו מתמקדים ב**פינחס**, בגימטריא





שיעור

התוועדות בר מצוה

"שמש ומגן הוי' אלהים"

קיצור מהלך השיעור

לפני כחדש, בחגיגת **בר־מצוה** לנכדו, באר הרב פסוק יסודי בספר התניא – **"כי שמש ומגן הוי' אלהים"** – בהקשר של **עבודת ה' אליה נכנס כעת חתן בר־המצוה**, לימוד תורה וקיום מצוות. בפרט מודגש **המעבר ממצב ה'תהו' שלפני בר־מצוה להכנסת האורות לכלים דתיקון עם ההגעה לגיל מצוות**. לחביבות הענין נשמרו בהתוועדות הנוסח האישי־המשפחתי, של סב המדבר לנכדו, וגם אירת הזמן והמקום בו נאמרו הדברים, אך בע"ה כל אחד ימצא בהם טעם לפי זמנו ומקומו בהוה.

בר־מצוה – "נר להאיר"

לחיים לחיים, מזל טוב ללוי היקר שלנו – שיהיה חסיד, ירא שמים ולמדן כמו שהרבי רוצה, שיהיה לתפארת עם ישראל, לתפארת המשפחה. בהשגחה פרטית יוצא שאנחנו חוגגים בפרשת בהעלתך – "בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות"^א. לוי שלנו הוא נר, "נר להאיר" – זהו הביטוי של הרבי – ובעזרת ה' הוא ימשיך להיות נר להאיר לרבים עד ביאת ינון, תכף ומיד ממש. "בן שלש עשרה למצות" הוא הממוצע בין

"בן עשר למשנה" ל"בן חמש עשרה לגמרא"^ב, בחינת ממוצע המחבר בין לימוד הפשט של התורה שבעל פה לעמקות של התורה שבעל פה. החיבור נעשה על ידי המצוות בכלל, ועל ידי חסד וצדקה בפרט, מצוה סתם. מהיום והלאה כבר מתקרבים ל"בן חמש עשרה לגמרא", וצריך ללמוד תורה בשקידה והתמדה. שוב, על מנת להיות "נר להאיר" – צריך הרבה־הרבה תורה, הרבה תורה והרבה מצוות ומעשים טובים.

"שמש ומגן" – אורות וכלים

בהשגחה פרטית, בתניא של היום^ג מבואר

נרשם ע"י איתאיל גלעדי. לא מוגה. התוועדות בר מצוה לוי ש"י פבזנר. אור לוי"ד סיון תשפ"ד – מגדל העמק. א במדבר ח, ב.

ב אבות פ"ה מכ"א.

ג תניא רפ"ד (השיעור היומי ל"ג סיון שנה מעוברת).

הרבי מסביר שכל

אחד צריך להיות
גם שמש וגם מגן
- לעבוד גם עם
האורות הנשמה
וגם עם הכלים
הגוף

באריכות שהוא בא משרש הכלים – שם "אלהים", שהוא "מגן" על שם "הוי'" ב"ה, שהוא האורות, ה"שמש". זהו הביאור של "שמש ומגן הוי' אלהים", פסוק בפרק פד בתהלים, שממשיך "חן וכבוד יתן הוי' לא ימנע טוב להולכים בתמים".

בחסידות מובא¹ ששרש הכלים יותר גבוה משרש האורות. אור הוא גילוי, אור אין סוף, אבל הכלים באים מעצמות ה' ממש (השמש היא אמנם מאור, מקור של אור, אך אינה עצמות²) – השמש היא בסוד שם הוי', שבתחלה "היה הוא ושמו בלבד"³, אך עדיין "שמו" אינו זהה ל"הוא", (עצמותו יתברך). אם כן, לפי הפסוק שלנו, שרש המגן אפילו יותר גבוה משרש השמש.

"שמש ומגן" – תורה ומצוות

יש שיחות⁴ בהן הרבי מסביר שכל אחד צריך להיות גם שמש וגם מגן – לעבוד גם עם האורות הנשמה וגם עם הכלים הגוף. עבודת השמש היא בעיקר על ידי לימוד התורה – "תורה אור"⁵. הרבי אומר⁶ שכל אחד צריך להיות שמש. השמש מאיר לעולם, השמש הוא גם משפיע (לעומת הירח, המקבל). כשאתה בר-מצוה אתה צריך להיות שמש, ושמש – בלשון של הרבי – הוא מי שמשפיע לכל העולם כולו, לכל היהודים ואפילו לכל הגוים. כדי שיקוים היעוד של משיח, "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד"⁷, צריך להאיר – צריכים שלוחים של הקב"ה.

פסוק שהוא אולי הפסוק החשוב ביותר של שער היחוד והאמונה בתניא – הפסוק "שמש ומגן הוי' אלהים"⁸.

אדמו"ר הזקן מסביר שהשמש היא בעצם מדת החסד של ה', שבה הוא בורא את העולם בכל יום ובכל רגע

תמיד, מחדש את כל המציאות שלנו יש מאין ואפס המוחלט, ו"אל יוציא אדם את עצמו מן הכלל"⁹, שגם אותי – גם אותי, גם את לוי, את כולנו – ה' מהווה ומחיה מחדש, עכשיו ברגע הזה, "ואתה מחיה את כלם"¹⁰. ההתהוות הזו באה ממדת החסד של הקב"ה, היא נקראת שרש האורות של ה', והאורות הם בחינת שמש. השמש היא סוד שם הוי' ב"ה – "שמש הוי'".¹¹ לעומת זאת, שם "אלהים" הוא "מגן". המגן

הוא בחינת כלים. מה הסוד של הכלים? מסביר שם אדמו"ר הזקן באריכות שכמו שאין שום שכל נברא שמסוגל להשיג את מדת החסד של ה' כך שום שכל נברא לא מסוגל להשיג את מדת הגבורה של ה'. שום נברא לא יכול להבין איך ה' מהווה יש מאין ואפס המוחלט, מהוה את המציאות שלנו מתוך אורו, אור אין סוף, ומתוך מה שהוא הכל והכל הוא. באותו אופן, שום נברא לא יכול להשיג איך שאף שהוא – המקור, המאור, עצמותו יתברך – נמצא בכל מקום, "לית אתר פנוי מיניה"¹², ה' נמצא אתנו בכל מקום ובכל מצב, ובכל זאת "אכן אתה אל מסתתר"¹³, הוא מסתיר את הפנים שלו, מצמצם את הגילוי שלו, והמציאות נראית כיש ודבר נפרד בפני עצמו (אפשר להוסיף – רחמנא ליצלן).

הכח הזה נקרא מדת הצמצום, והוא מסביר

¹ סה"מ תרמ"ט עמ' רמג"ד; סה"מ תרנ"ט עמ' ז ואילך ובכ"ד.

² יא ראה ד"ה "כי עמך מקור חיים" תרס"ו. ובכ"מ.

³ יב עפ"י פדר"א פ"ג.

⁴ יג ראה לקו"ש ח"ג תולדות ס"ז; חט"ו שיחה לטבת.

⁵ יד משלי ו, כג.

⁶ טו שיחת ש"פ בהעלתך תשמ"ח – הובא בתפארת לוי יצחק בהעלתך (קפג).

⁷ טז זכריה יד, ט.

⁸ ד תהלים פד, יב.

⁹ ה ברכות מט, ב.

¹⁰ ו נחמיה ט, ו.

¹¹ ז בריבוי מקומות בדא"ח (ע"פ הפסוק הנסמך בהערה ד). ראה לדוגמה אוה"ת בראשית ח"ג עמ' 940.

¹² ח תקו"ז תקון נז (צא, ב).

¹³ ט ישעיה מה, טו.

שם^{כא}, וכבר צריך לחיות עם משיח^{כב}, אבל רואים, יום יום, שיש עדיין דברים מצערים של סוף הגלות. בסוף הגלות נדרשות מאתנו קבלת עול ומסירות נפש, ויש בכך מעלה גם ביחס לזמן הבית בו האיר האור בגלוי. מסירות נפש מגיעה עד ליחידה שבנפש, שהיא שרש הכלים, שרש המצוות והמעשים הטובים שאנחנו עושים, שאתה עושה – ריבוי מצוות שהן המגן. שרש התורה, האורות, הוא בחכמה, "אורייתא מחכמה נפקת"^{כג}, שבנפש היא החיה – "החכמה תחיה בעליה"^{כד}, "ואתה מחיה [מהוה^{כה}] את כלם", "כלם בחכמה עשית"^{כו}.

אברהם ושמשון

איפה כתוב מגן פעם ראשונה בתורה? אצל אברהם, אבינו הראשון. **אברהם** בגימטריא **רמח** מצוות עשה, הוא שרש המצוות, וה' אומר לו "אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד"^{כז}. האריז"ל אומר^{כח} ש"שכרך הרבה מאד" ר"ת **משה** – ה' מבטיח לו שיצא ממנו משה, שיתן תורה לעם ישראל. הכח לקיים את המצוות, מסביב הרבי^{כט}, בא מהאבות, במיוחד מאברהם אבינו – נתינת כח למה שיהיה אחרי מתן תורה על ידי משה רבינו. בכל אופן, המגן הוא אברהם. יש גם יהודי שנקרא על שם השמש – שמשון הגבור. חז"ל אומרים^ל על שמשון ש"שמו כשם קונו" – לומדים זאת בפירוש מהפסוק הזה, "כי שמש ומגן הוי' אלהים".

כא שיחת ש"פ נצו'י תנש"א בסופה. ובכ"מ.

כב שיחת ש"פ בלק תנש"א ס"ו. ובכ"מ.

כג זהר ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

כד קהלת ז, יב.

כה פרדס רמונים ש"ו פ"ח; ראשית חכמה שער הקדושה פ"ד; של"ה שעה"א אות ס (ערך 'ספוק'); תניא שער היחוד והאמונה פ"ב.

כו תהלים קד, כד.

כז בראשית טו, א.

כח ספר הליקוטים לך לך פ"ג.

כט שיחת בהעלתך תשמ"א – הובא בתפארת לוי יצחק בהעלתך (קפד) – וראה הנסמן שם הערה 14.

ל סוטה י, א.

אנחנו, בני ישראל, צריכים להיות בבחינת שמש, "שמש הוי'" – השמשים-השליחים של הוי', המשמשים בקדש בעבודת השליחות להאיר את כל העולם באור התורה.

שוב, תורה היא אור והשמש, שרש האורות, היינו הכח להוות את כל המציאות יש מאין ואפס המוחלט בכל רגע, על ידי ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא"^{לא}. הכח להסתכל באור הוא על ידי התורה, למוד התורה החל מהפסוק הראשון "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", ועל ידי גילוי האור מהווה ה' את המציאות יש מאין (כשכל אור פרטי^{לב} מהווה את המציאות הפרטית השייכת אליו, בסוד אור-מים-דקיע שבעשרת המאמרות^{לד}). אנחנו יוצאים כעת ממתן תורה ותורה היא בבחינת שמש – מה שאתה לומד תורה ומלמד תורה. תפיץ תורה לעוד הרבה אנשים. אתה בר-מצוה, מהיום והלאה יש לך תפקיד להיות משפיע – צריך להאיר את העולם כמו שמש, שהפנים שלך יהיו כמו שמש, עם הרבה אור, בחינת מאור.

מהו מגן? קיום מצוות מעשיות בקבלת עול ובמסירות נפש. כתוב, הרבי אומר^{לז}, שאנחנו עדיין, נעבעך נעבעך, בסוף הגלות. "אָט-אָט קומט משיח", כבר נכנסים לימות המשיח בפועל בהתגלות. הרבי אומר שאנחנו כבר

אתה בר-מצוה,

מהיום והלאה

יש לך תפקיד

להיות משפיע –

צריך להאיר את

העולם כמו שמש,

שהפנים שלך יהיו

כמו שמש, עם

הרבה אור

יז זהר ח"א קלד, א; ח"ב קסא, א.

יח והיינו כשיטת האריז"ל שיש הבדלים גם באורות, סוד שמות הוי' המנוקדים, וד"ל (ראה ע"ח שער מד פ"א).

יט זהר ח"ב קסז, א. ע"ח ש"א פ"ו (מ"ת). ובכ"מ. (האור הוא התורה, "תורה אור"; המים הם התפלה, "שפכי כמים לברך"; והרקיע היינו מצוות ומעשים טובים, ודוק).

כ שיחת כ"א כסלו תנש"א סס"א. ובכ"מ.

עולם" לד – הוא הכניס ביום הבר־מצוה את כל האורות דתהו של השוכבות בכלים דתיקון של תורה ומצוות.

רחמי הביטוי

נעשה כמה רמזים יפים בגימטריא:

"שמש ומגן הוי' אלהים" –

האורות הגדולים של תהו שצריך להכניס בכלים הרחבים דתיקון, שהזמן לזה הוא הבר־מצוה, עכשיו – עולה 23,851 פעמים 37, **חיה** פעמים **יחידה**. אמרנו שה"שמש" היא החיה, החכמה, גילוי אורות. אבל ה"מגן", שרש הכלים, שרש המצוות המעשיות בקבלת עול ובמסירות נפש – גם ובעיקר בזמן הגלות, לכן אנחנו נתגעגע לימי הגלות^{לד}, כאשר יתגלה מלך המשיח תקף ומיד ממש – הוא סוד היחידה שבנפש. והנה, כאשר עושים הכאה (כפל) של **חיה** פעמים **יחידה** מקבלים בדיוק **"שמש ומגן הוי' אלהים"**^{לו}!

עוד משהו יפה: סופי התיבות **"שמש ומגן הוי' אלהים"** הם גם אותיות **משנה**, **"בן עשר למשנה"**, וגם אותיות **נשמה**. כתוב בחסידות^{לז} שלימוד **המשנה** הוא סגולה להתגלות **הנשמה**. בכל אופן, עיקר הרמז כאן הוא דווקא **נשמה** – למה? כי הכל יחד הוא **חיה** פעמים **יחידה**, שני המקיפים, ה**לם** של הצלם, אבל הנשמה היא ה**צ** של הצלם, האורות הפנימיים, שכל פנימי. כאשר אתה לומד ומבין את התורה ויכול להסביר הלאה למישהו אחר, באופן פנימי, זהו כח הנשמה – **"ונשמתי שדי תבינים"**^{לח}. בכלל, נשמה היינו

לד משלי י, כה.

לה לוח "היום יום" ג' מנ"א.

לו אותו מספר עולה גם "זה הדבר אשר צוה הוי'" (שמות טז, טז ובכ"מ) – נבואת משה באספקלריא המאירה (זהר ח"ב פב, ב. וראה סוכה מה, ב) – סוד "פני משה כפני חמה" (ב"ב עה, א).

לז סידור ר' שבתאי מרשקוב, סדר הלימוד באשמורת.

לח איוב לב, ח.

'אם הבן שלי שבר לך את החלון – ה' יעניש אותו שישברו לו את כל הדלתות בבית שלו, לקבל שפע של ברכות וישועות!'

שוב, מגן הוא אברהם ושמש הוא שמשון. מה היחס ביניהם? שמשון הוא אורות מרובים דתהו^{לא}. ידועה השיחה המפורסמת של הרבי ב"כ"ח ניסן^{לב}, בה הרבי אמר איך צריך להביא משיח, גילה את מה שנקרא 'הנוסחה המשיחית' – לפעול באופן של אורות דתהו אבל בכלים דתיקון, להכניס את

האורות המרובים דתהו בכלים דתיקון. עכשיו, כשאתה מגיע לגיל בר־מצוה, זהו הזמן לקחת את כל האורות הכי גדולים, שלמעלה מהטבע הרגיל – אורות של תהו, אורות של משיח בעצם – ולהכניס אותם לתורה ומצוות. הכלים דתיקון הם במיוחד מצוות, מצוות מעשיות, לכן קוראים לזה בר־מצוה ולא בר־תורה. עם זאת, כמו שהסברנו, בר־מצוה הוא גם הממוצע המחבר בין המשנה לגמרא, בלימוד התורה. בכל אופן, העיקר הוא ה"מגן אברהם".

נמחיש זאת בסיפור: היום – י"ג סיון – היה היארצייט של צדיק גדול שנספה בשואה, ה"חקל יצחק", הרבי השני מספינקא. הוא היה גאון עולם וצדיק מאד גדול. מספרים עליו^{לג} שכאשר היה ילד, לפני בר־מצוה, הוא לא היה סתם שובב... הוא היה שובב נורא. פעם אחד החסידים בא לאביו, ה"אמרי יוסף", והתלונן – 'הילד שלך שבר לי את החלון בבית'. האבא הגיב: 'אם הבן שלי שבר לך את החלון – ה' יעניש אותו שישברו לו את כל הדלתות בבית שלו, לקבל שפע של ברכות וישועות!'. זהו סיפור אחד, דוגמה לשובבות שלו. סוף הסיפור שביום הבר־מצוה שלו אביו קרא לו ואמר לו 'עד כאן!', ומאותו רגע הוא הפך להיות "צדיק יסוד

לא ראה בראשית רבה צח, כ ומבואר באריכות בליקוטי אמרים (לרבי צדוק הכהן מלובלין) אות טז (ובכ"מ בספריו). וראה גם סוד ה' ליראו שער "הנפש וגילוייה" פ"ו.

לב שיחת כ"ח ניסן תנש"א.

לז זכרון לברכה (פרלוב) מערכתו בתחילתה.

זו העבודה שלנו -
 זו העבודה שלך,
 שלי, שלך, של
 כולנו - להגיע
 לשלום אמת על
 ידי החבור של
 "שמש ומגן הוי"
 אלהים

עולם התיקון, להכניס את האורות דתהו בכלים
 דתיקון. זו העבודה שלנו - זו העבודה שלך,
 שלי, שלך, של כולנו - להגיע לשלום אמת על
 ידי החבור של "שמש ומגן הוי אלהים".

הרבי מסביר בשיחה שלפני מתן תורה היה
 בעיקר הסוד של שני קוים, אך יש שם גם הכנה
 ונתינת כח למה שקורה אחרי מתן תורה (כנ"ל),
 ואחרי מתן תורה עיקר העניין הוא שלשת הקוים,
 ובכל אחד יש מעלה. הוא אומר ששתי הבחינות
 הן בעצם העבודות של אתכפיא ואתהפכא.
 כשיש שנים צריך אתכפיא - יש "עץ הדעת טוב
 ורע"^{מא}, טוב מול רע, והטוב צריך להתגבר על
 הרע, אבל הוא לא יכול להפוך אותו. אתהפכא
 היא להפוך את הרע, ואז יש כבר שלשה קוים -
 אחרי שהפכתי את הרע גם הוא הופך להיות חלק
 מהשלום של השלשה (הטוב, הרע והשלישי-
 האמצעי שפועל את השלום ביניהם). אם אני
 רק עושה אתכפיא יש "שמאל דוחה"^{מב} לגמרי,
 הרע נדחה, אבל אם אני עושה אתהפכא אני
 מעלה אותו. יש את הרע במקומו, שאני תופס,
 אוחו בו ומעלה אותו, ויש את התכל"ס, לאן אני
 מעלה אותו, לשרשו בכתו, ביחידה (מקור הקו
 האמצעי, השלישי).

עקודים נקודים ברודים בדורות עולם

שוב, הרבי מסביר שבמתן תורה יש מעבר
 משנים לשלשה. אפשר להרחיב עוד יותר את
 הידיעה: הזכרנו שבעולם התהו יש שני קוים^{מג}
 ובעולם התיקון שלשה קוים. במושגי הקבלה,
 עולם התהו ועולם התיקון הם עולם הנקודים
 ועולם הברודים, ועוד לפני כן יש את עולם
 העקודים - הוא האחד שלפני השנים והשלשה.
 בעולם העקודים כל האורות עקודים בכלי אחד^{מד}
 - יש רק אחד, כמו "למדני את כל התורה על

שיש לך נשמה טובה, אתה
 יהודי טוב, אוהב יהודים,
 אוהב להשיע, לעשות
 גמילות חסד. בכל אופן,
 זהו רמז יפה, שהכל עולה
חיה פעמים **יחידה** והס"ת
 אותיות **נשמה**.

שלום של תורה

נעשה עוד רמז יפה:

יש בביטוי 16 אותיות, אז אפשר לצייר כרובע:

ש	מ	ו
מ	ג	ו
ה	ו	א
ל	ה	י

רואים שהפינות של

הרובע הן אותיות **שלום**.
 הרבי אומר^ט ששלום הוא
 סוד עולם התיקון, שהוא
 שלשה קוים - ימין-
 שמאל-אמצע. הרבי אומר
 הרבה פעמים^ט שהתיקון
 של שלשת הקוים הוא
 היחוד-החידוש של
 התורה, "אוריאן תליתאי
 לעם תליתאי על ידי
 תליתאי ביום תליתאי
 בירחא תליתאי"^ט, כאשר
 עיקר החידוש הוא הקו
 האמצעי, המחבר. שוב,
 שלשה קוים הם שלום.
 בעולם התהו יש רק שני
 קוים, ימין ושמאל, בלי
 אמצע. שם אחד מתגבר
 על השני - אין שלום.
 שלום אמתו הוא דווקא

כשיש שנים צריך
 אתכפיא - יש
 "עץ הדעת טוב
 ורע", טוב מול
 רע, והטוב צריך
 להתגבר על
 הרע, אבל הוא
 לא יכול להפוך
 אותו. אתהפכא
 היא להפוך את
 הרע, ואז יש כבר
 שלשה קוים -
 אחרי שהפכתי
 את הרע גם הוא
 הופך להיות חלק
 מהשלום של
 השלשה

מא בראשית ב, ט.

מב סוטה מז, א; סנהדרין קז, ב; זהר ח"ג קעז, ב.

מג ראה מסילות חכמה כלל א וכלל ו; תו"א כד, ד. ובכ"מ.

מד ע"ח ש"ו (העקודים) פ"א.

לט ראה לדוגמה תו"מ ח"ז עמ' 13 ואילך. ובכ"מ.

מ שבת פח, א.

(לכן יש שם "שכר כולם"^נ), אבל זה עדיין 'לא זה'. מאברהם אבינו מתחילה איזו הכנה לשלשה של מתן תורה – שהרי "אין קורין אבות אלא לשלשה"^{נא} – איזו נתינת כח לקיום המצוות אחרי מתן תורה, בתיקון, אבל זו עדיין תקופה של טרום-שלש, של שנים-לקראת-שלש, ועיקר הסוד של שלשת הקיים מתגלה אצל הבנים, במתן תורה על ידי משה (שהוא ה"שכר הרבה מאד" של אברהם, כנ"ל).

בכל אופן, הברכה עבורך היא "שמש ומגן הוי' אלהים". היות שזהו נושא התניא של היום, בהשגחה פרטית, רציתי לדבר על התניא הזה, על הפסוק הזה, ואני חושב שהוא פסוק שמאד מתאים לך – שאתה גם שמש וגם מגן, גם תורה, שתאיר את כולם באור תורה, וגם מגן, הכלים, הרבה הרבה תורה ומצוות ומעשים טובים, שהם מה שמגן עלינו.

נ אבות פ"ה מ"ב.
נא ברכות טז, ב.

רגל אחת"^{מה}. בעולם הנקודים יש כבר קצת יציאה מהאחד, ויש שני קוים – או שבמוחין שלו יש שני קוים ובמדות רק קו אחד, הן "זה תחת זה"^מ, או שגם במדות יש שני קוים – אבל אין קו אמצעי. בעולם הברודים יש כבר שלשה קוים, איזון ותיקון.

בדרך כלל מסבירים שעקודים-נקודים-ברודים הם כנגד האבות^מ, אבל אפשר לעשות הקבלה רחבה יותר: עקודים הם כנגד עשרת הדורות מאדם עד נח – הכל שם עומד על קו אחד, בלי שום יציבות, לכן בסוף בא המבול ושוטף את כולם. אחר כך, עשרת הדורות מנח עד אברהם, הם נקודים – "ונח מצא חן"^{מח} 'חן' היינו סימטריה של שנים^{מט}. יש כבר איזון מסוים

מה שבת לא, א.

מו מבו"ש ש"ב ח"א פ"ו; מ"ח מסכת מיתת המלכים פ"א. ראה תו"א סה, ד ואילך. ובכ"מ.

מז הגהות הרנ"ש על אוצרות חיים אות כד (נדפס גם בסוף מבו"ש).

מח בראשית ו, ח.

מט ראה שבעים פני חן פני יב, ובכ"מ שם.

הַלּוּמֵד עַל מִנְתְּ לַעֲשׂוֹת | צִידָה לְדֶרֶךְ

- ◆ "בן שלש עשרה למצוות" מחבר – על ידי ריבוי מעשים טובים – לימוד גרסה של "בן עשר למשנה" עם לימוד מעמיק של "בן חמש עשרה לגמרא".
- ◆ כדי להיות "נר להאיר" זקוקים להרבה תורה והרבה מצוות.
- ◆ "שמש ומגן" היינו אורות וכלים, נשמה וגוף, תורה ומצוות.
- ◆ שרש האורות למעלה משרש הכלים – קבלת עול ומסירות נפש במצוות באות מהיחידה ולימוד תורה מהחיה.
- ◆ על כל אחד להיות "שמש" ולהאיר באור התורה לכל באי עולם.
- ◆ בבר-מצוה יש להכניס את ה"אורות דתהו" של הנערות ל"כלים דתיקון" של תורה ומצוות.
- ◆ באתכפיא יש מאבק בין שנים אבל כשזוכים לאתכפיא יש שלום ושלמות של שלשה.
- ◆ בעקודים-נקודים-ברודים הם 1-2-3 – קו ואחד, שני קוים ושלשה קוים.
- ◆ עקודים-נקודים-ברודים בכללות האנושות הם בסוד הדורות מאדם עד נח, הדורות מנח עד אברהם והדורות מאברהם ואילך.



חותם המלך

עבודה זרה. יצחק תיקון אל"ף של אדם, תיקון שפיכות דמים ("שוףך דם האדם") כשפשט צוארו על גבי המזבח בעקדה. יעקב תיקון אמת כנ"ל, תיקון גילוי עריות (תיקון הברית).

הקו האמצעי מלמטה למעלה הוא יסוד תפארת דעת ר"ת יתד, "ותקעתי יתד במקום נאמן". יתד = ואהבת, אהבה התקועה כיתד במקום נאמן. אכן, בראש הקו האמצעי נמצא הכתר (אלא שבדרך כלל כאשר מונים את הדעת לא מונים את הכתר), וממילא יש ראש-תוך-סוף בדרגה אחת גבוהה יותר: תפארת-דעת-כתר (והיסוד נכלל בתפארת, "גופא ובריתא"), מקביל ל"ואהבת [=יתד] את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך": "בכל לבבך" בתפארת, "בכל לבבך בשני יצריך", חסד וגבורה המתאחדים בתפארת. "בכל נפשך" בדעת, "גם בלא דעת נפש לא טוב [טוב באתב"ש נפש. טוב = אהוה, שם הדעת]". "ובכל מאדך" בכתר, למעלה מטעם ודעת לגמרי.

שבת אמת

שבת היא בחינת אמת ("עם הארץ לא משקך בשבת"), "אם תשיב משבת" ראשי תבות אמת, חותמו של הקב"ה. חותם הוא סוד תחום שבת, "אם תשיב משבת רגלך" שלא לצאת מתחום שבת (החותם ותחום את הקדושה). והנה אם תשיב משבת = 1495, סכום כל האותיות מ-א עד ת, סוד אמת, ראש-תוך-סוף האותיות!

פִּינְחָס בֶּן אֱלִעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת הַמַּתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָאֵן אֶת קַנְיָתִי בְּתוֹכְכֶם וּגו'.

חותם אמת

הנקודה העיקרית בדברי האהבת שלום כאן היא תיקון הברית במדות אמת ושלום. הברית היא חותמו של הקב"ה בבשרנו, וכיון ש"חותמו של הקב"ה אמת" ממילא הברית היא אמת (פנימיות היסוד היא האמת), ולכן מי שפוגם בברית נקרא 'משקר בברית'.

האמת היא מדת יעקב אבינו שמטתו שלמה (תיקון הברית), "תתן אמת ליעקב", "הבריה התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה" בקו האמצעי הכולל הכל ומתחבר למלכות, שאז "נתבטלו כל החיצוניים ונמשכים שפע וברכה וחיים". הקו האמצעי הוא דעת-תפארת-יסוד, מקביל ל-אמת – א בראש, דעת; מ באמצע, תפארת; ת בסוף, יסוד.

בחטא אדם הראשון נחסרו שלש אלפי"ן – מאדני נעשה דין, מאדם נעשה דם, ומאמת נעשה מת – ונתקנו על ידי שלשת האבות. אברהם תיקן אל"ף של אדני" (כשקרא לקב"ה אדון), תיקון עבודה זרה – אברהם הוא ראש כל המאמינים השובר את הפסלים ואומר "ואנכי עפר ואפר" בשפלות דקדושה היפך הגאווה של

נערך ע"י יוסף פלאי, לפי רשימת הרב סיון תשפ"ד.
א במדבר כה, יא.

עם השם המאיר בשבת "שועתנו קבל ושמע צעקתינו יודע תעלומות". אבגית"ץ שקוצי"ת ר"ת **אש**, אמת שלום הנ"ל. והנה **אש** ועוד **אמת שלום** = 1118 = "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד".

מעשה פינחס

עצת בלעם היתה להכשיל את ישראל בזנות, לשקר בברית, ומזה באו לשלש העבירות החמורות, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, והתעורר חטא אדם הראשון וזוהמת הנחש הממית.

אז בא פינחס במסירות נפש לתקן את הברית, עשה דין למטה (בזמרי לבדו) ובכך בטל את הדין למעלה ("אם יש דין למטה אין דין למעלה"), המתקת הדין ע"י אל"ף של **אֲדֹנִי**, תיקנה את כל הפגמים והמשיכה שפע לישראל. הכל מתוך קנאות במדת היסוד של יוסף הצדיק ("מזרע יוסף שפטפט ביצרו"), "וירא פינחס... ויקם [= יוסף] מתוך העדה", "בקנאו את קנאתי בתוכם", **קנאה** = יוסף. לכן יש בפינחס יו"ה, אות החיים ("החכמה תחיה"), ההופכת ת"ו של מות לתי"ו של חיים. כך זכה פינחס לברית שלום, אמת שלום (יעקב ויוסף), וחי לעולם ("פינחס זה אליהו" מלאך הברית).

השבטים ביזו את פינחס שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, ואיך יתכן שהוא מתקן פגם עבודה זרה! אך בא הכתוב ויחסו אחד אהרן כהן, "אוהב שלום ורודף שלום" – שלום היינו תיקון הברית כנ"ל. **אהרן** (כאשר ן = 700) = 906 = **שקוצי"ת**, השם המאיר בשבת קדש. זהו גם הערך הממוצע של שלש הברכות בברכת כהנים (המסתיימות ב"שלום"): **יברכך הוי' וישמרך. יאר הוי' פניו אליך ויחנך. ישא הוי' פניו אליך וישם לך שלום** = 2718 = 3 פעמים 906 = **אהרן אהרן!**

ת היא המלכות (סוף האותיות והספירה האחרונה), ויש שתי בחינות **ת**, "תיו תחיה, תיו תמות" (חותם חיים לעומת היפך החיים): תי"ו במילוי יו"ד היא חיים – י היא הארת החכמה, "החכמה תחיה בעליה" – ות"ו ללא יו"ד היא מות. בששת ימי המעשה המלכות בקטנות, "דגליה יורדות מות", ואז שולטים הדינים, אך בשבת מלכתא חוזרת המלכות למקומה במקור החיים (בעולם האצילות), ואז כל הקליפות בורחות ל'נוקבא דתהומא רבה' (כשהרגליים לא יוצאות מהתחום, "אם תשיב משבת רגלך", ולא "יורדות מות"). **שבת** ועוד **תיו** = 1118 = "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד".

הארת היו"ד של החכמה בתי"ו היא סוד האל"ף, "אאלפך חכמה", ההופכת **דין לאדני**, **דם לאדם**, ו**מת לאמת**. שם המלכות הוא **אֲדֹנִי** והוא נתקן בשבת. **אֲדֹנִי** במילוי המילוי, **אלף למד פא דלת למד תו נון ואו נון יוד ואו דלת**, היינו **דל** אותיות, כאשר המלכות עניה ודלה ("דלית לה מגרמה כלום"), אך במילוי **תיו** אזי יש לה אותיות ("חן חן לה"), המלכות מתמלאת בכל טוב והיא עשירה.

אש וקש

שלמות השבת היא מכח הכנת ששת ימי המעשה בתיקון הקו האמצעי, דעת-תפארת-יסוד, יחוד יעקב ויוסף ("אלה תלדות יעקב יוסף", גופא ובריתא) – יוסף הוא היסוד ("צדיק יסוד עולם", ובשעת היחוד היסוד עולה עד הדעת) ויעקב התפארת. אז מתקיים "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש" – **אש** היינו אמת שלום, יעקב ("תתן אמת ליעקב") ויוסף (שלום הוא היסוד), לעומת **קש** של עשו המגיע מ**שקר**.

ביום ראשון מאיר שם "אנא בכח גדלת ימינך תתיר צרורה", ובהכנה לשבת מתחבר שם זה



הסיפור החסידי

הגרא"ח נאה | נודע בשיעורים

רבי אברהם חיים נאה נולד באייר תר"ן לאביו רבי מנחם מענדל ואמו מוסיא, מראשי קהילת חב"ד בחברון. אביו היה הדור הי"ג בשושלת רבנים, וסבו מצד אמו היה 'חזור' ושי"ר אצל הצמח צדק. הגרא"ח למד בעיקר אצל אביו ואצל דודו, ר' שלמה לייב אליעזרוב, והיה בן בית אצל ה'שדי חמד', רבה של חברון. כבן ט"ו נשא את הרבנית דבורה, ולאחר שנה עבר להתגורר וללמוד בירושלים. בגיל ח"י בא לראשונה לליובאוויטש כששמו הולך לפניו: ר' איצ'ה מתמיד ערך לכבודו התוועדות, והרשב"ב ביקש שישאר שם כראש ישיבה. הגרא"ח ביקש את הסכמת אביו, אך זה אמר שאיננו יכול להרשות לו זאת – וכך חזר הגרא"ח לירושלים. בתרע"א יצא לשנתיים לשליחות בבוכרה, שם פעל רבות, ועם פרוץ מלחמת העולם גלה למצרים – יחד עם נתינים זרים רבים שהגלה השלטון העות'מני. גם שם פעל לחיזוק היהדות, הדפיס ספר הלכות בערבית והיה נערץ על יהודי המקום. כשחזר לירושלים התגורר בשכונת הבוכרים, והתמסר לחיזוק ההלכה. הוא העמיק ובייר את פסקי אדמו"ר הזקן בשו"ע ובסידור, וכתב את "לוח כולל חב"ד" עם דינים ומנהגים על פי הפסיקה החב"דית. התפרסם במיוחד בכך שביסס את המסורת על שיעורי ומידות התורה, מול שיטת החזון אי"ש שנטה להגדלת השיעורים. חייו היו קצרים ומלאי תלאות: אשתו הראשונה נפטרה בצעירותה, ובנו נרצח בפרעות תרצ"ט. למרות הנדודים והצרות, מסופר כי היה איש שמח – אפשר היה לשמוע אותו מתקרב ממרחק, כשהוא מנגן ושר לעצמו. נפטר בכ' תמוז תשי"ד, בגיל שישים וארבע, ונטמן בהר המנוחות.

לנער' – ספר שנועד לסייע לנערים שהגיעו לגיל בר מצווה והיו צריכים ללמוד הלכות התפילין. את הספר כתב רבי חיים בערבית בוכרית מדוקדקת, אחרי שהייה של חודשים ספורים בבוכרה. "הוא למד את השפה מתוך חומש מתורגם לבוכרית". הוא לבש את הבגדים של יהודי המקום, והפך להיות חלק מהם. את הספר 'חנוך לנער' נסע אבא להדפיס בוורשה, וגם לשם נסע עם הבגדים המסורתיים של יהודי בוכרה. הוא סיפר לנו תמיד, שבוורשה פגש את אחד מחבריו שלמדו עמו בישיבה בירושלים. החבר לא האמין למראה עיניו כשראה אותו בתלבושת בוכרית וחשב שהוא מהתל בו. כליל שבת אחד הלכנו הביתה. בדרך ראינו יהודי בוכרי עם בנו. כשהם ראו את אבא מרחוק

בשנת תרע"א, כשהיה הגרא"ח בן 21 שנה, יצא את ארץ ישראל לכיוון בוכרה – בעקבות דודו הגאון רבי שלמה לייב אליעזרוב זצ"ל, שפעל שם רבות. "בבוכרה", מספרות הבנות, "היה מצב היהדות קשה מאוד. הבורות שלמה שם והיה צורך בפעילות רבה בקרב בני הנוער והמבוגרים. רבי חיים הגיע לבוכרה בדרך לא חוקית ושהה שם ללא אשרה, ותוך זמן קצר הצליח להשתלב היטב בקרב בני הקהילה היהודית שם, והפך לרבם הבלתי מוכתר. אבא שהה שם רק שנתיים, אבל הספיק לפעול רבות". בתקופה הזו עבר על החיבור הראשון שלו 'חנוך

בפסקי הסיידור עסק הגרא"ח, כשהוא מברר את צדקתם ומעמיק בהם. ומעניין, כי גם לעיסוקו במידות ובגודלם המדויק יש מקור בדברי אדמו"ר הזקן: "לפי שהמצוות ניתנו לנו על ידי התלבשות במידת גבורה וצמצום... רוב המצוות יש להן שיעור מצומצם". ואכן, כך מספרות בנותיו של רבי אברהם חיים:

כשהיה אבא עסוק להוציא את ספרו 'שיעורי תורה', התעסק בעניינים האלו ללא הרף. בכל שעות היום, היה אבא עסוק במדידת הפצים שונים. אני, כילדה קטנה הייתי הולכת להביא לו את המשקל מהצורף. הוא אמר לי להביא משקל דווקא ממנו, כיוון שלצורף יש משקל כמעט אבסולומי. שכן הוא שוקל בו חלקיקי זהב קטנים מאוד. ובמשקל הזה הוא היה שוקל כל מיני הפצים. על השולחן בחדר שלנו, שעליו היה אבא יושב ולומד, לא היה מקום אפילו לנפרור. על הצי הצני מהשולחן עמדו הספרים של אבא, ועל הצי השני עמדו משקולות שונים, ביצים גדולות וקמנות וסוגים שונים של זיתים".

אבא היה קורא גם לאנשים שונים והיה מודד להם את בהונותיהם ואת אורך כף-ידם, כדי לבדוק את הדעות השונות בהתאם למציאות כיום. מלבד זאת, כשהיה אבא בבית הכנסת הוא היה מודד תמיד את אורכן של הציציות. פעם אחת כשמרדד למישהו את ציציותיו בשבת, אמר לו הלה: 'הרי זו מדידה, ואסורה היא בשבת!' אבל רבי חיים ענה לו מיד: 'זוהי מדידה של מצווה ומותר לעשותה בשבת!' "כשהגיע אבא לבני-ברק", מספרת אחת מהן, "הוא הגיע לבקר את החזון איש, והחזון איש צעד לקראתו כמה בלוקים, כדי לקבל את פניו. החזון איש מאוד העריך אותו, למרות שהוא חלק עליו בעניינים מהותיים".

מיהרו להרביק אותנו, ואותו יהודי פנה לאבא: 'חכם חיים, הילד הזה הגיע בזכותך לעולם'. הסתבר, שכשהיה אבא בבוכרה פנה אליו אותו יהודי, שהיה חשוך-ילדים, וביקש ברכה. אבא עזב את בוכרה ובכל התקופה מאז לא פגש באותו יהודי, אשר בינתיים הקים משפחה לתפארת עם כמה וכמה ילדים.

[מתוך ראיון עם בנותיו של הגרא"ח] הגרא"ח נאה מהווה דוגמה מובהקת לתלמיד חכם שהתקבל כמעט בכל תפוצות ישראל – מבוכרה ומצרים ועד רוסיה והונגריה. שיעוריו, שהתבססו על מנהג ירושלים, זכו לברכת גדולי ירושלים מכל החוגים ונעשו לפסיקה המקובלת. אפילו החזון אי"ש, בר הפלוגתא שלו, העריך מאוד את גדלותו בתורה. בד בבד, היה הגרא"ח חסיד חב"ד בכל נפשו – הוא עמד בראש ישיבה בירושלים, שפעלה להפצת החסידות בקרב אלה שלא הכירו אותה, נסע לליובאוויטש פעמים רבות, והיה לאחד מהראשונים שהתקשר בלהט אל הרבי מליובאוויטש, גם כשהיו בירושלים חסידי חב"ד שהיססו מלעשות זאת. כאשר חתמו בירושלים על כתב המבקש מן הרבי לקבל עליו את הנשיאות, התעקש שיכתבו בראש המכתב את תארי הכבוד המקובלים – באומרו: אצלי הוא כבר רבי! יתכן שתמיכתו של תלמיד חכם בשיעור קומה כזה, השפיעה אף על ההחלטה שקיבל הרבי.

גם בכתביו ניכרת ההתקשרות אל אדמו"ר הזקן, שלכתביו התמסר במיוחד. הוא היה נוהג לומר, כי בשולחן ערוך הרב טמונים "לומדי לומדות", וכאשר מתייגעים ומעמיקים מגלים סוגיות שלמות המקופלות במילים בודדות. גם





מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

משה רבינו ושבת שמעון

מדוע, לפי תורת החסידות, משה רבינו לא ברך את שבת שמעון?

מענה:

למשה רבינו יש זיקה פנימית ועצמית דוקא לשמעון. "שמעון ולוי (ממנו משה) אחים גו'", הם פועלים יחד. ראשית דרכו של גואל ישראל – "ויך את המצרי" – היתה בהשראת זיקה זו בין לוי לשמעון (גבורה למען עם ישראל). האריז"ל כותב [וכן מובא בחסידות] שעיקר גלגולו של משה רבינו הוא רבי שמעון בר יוחאי (זו הדוגמה בחסידות שבכל גלגול אותה נשמה מקבלת שם חדש לפי השליחות שלה באותו גלגול). אין אף אחד משבטי י"ה שיוצא מאחת מאותיות משה חוץ משמעון (משה אמד "ונחננו מה", משה אותיות ש מה, כאשר ה"ש רומזת לשמעון) וכן ה"מ של משה היא ה"מ של שמעון (וכן ה"ע מתחלפות באותיות הגרון אחה"ע, ממילא משה הוא הוא שמע של שמעון, השרש של שמעון).

הפשט שמשה לא ברך את שמעון הוא מפני שהיה בלבו עליו על מעשה פעור ובנות מדין כו' (משה קנאי לברית, כמו פינחס שאף הוא משבט לוי), אך רש"י מביא מחז"ל שמשה רמו את ברכת שמעון בתוך ברכת יהודה – "שמע הוי' קול יהודה", שמע היינו שמעון, וכן שבת שמעון קבל את נחלתו בתוך נחלת יהודה, ומצטרף ליהודה (הבן שבא אחר לוי, והרי לוי לא נחל בארץ) גם בסוד המלכות, כידוע הרמזו שיהודה-שמעון = מלכות (= אברהם אברהם. הערך הממוצע של יהודה שמעון הוא אברהם, רמ"ח מצות עשה, שרש הברכה שנאמרה לאברהם אבינו, "והיה ברכה").

ובדרך צחות, שמעון היה מלמד דרדקי (כפי שמבאר רש"י על "שמעון ולוי אחים" בפרשת ויחי) – סימן שכל מחנך צריך להיות בקי ברמזי תורה, ללמד את הילדים רמזים, כמו רמז זה של שמעון עצמו שברכתו רמוזה בתוך ברכת יהודה (יש בזה גם רמז שתיקון החטא של שמעון הוא להודות על האמת כפי שהודה

שאלת המשך:

מה לומדים לגבי שמעון מכך שאברהם זה הערך הממוצע של יהודה ושמעון?

מענה:

אברהם הוא מדת האהבה. שמעון הוא הבן של יעקב ולאה ובלידתו לאה אמרה ש"שנואה אנכי". אברהם ועוד יעקב לאה = שמעון, היינו שהתיקון (גם של הרגשת לאה וגם של הבן שמעון) הוא להרגיש שהכל נובע מאברהם (היהודי הראשון, אבינו הראשון), מדת האהבה (גם יהודה הוא בן יעקב-לאה – יהודה ועוד יעקב לאה = אברהם).



אנכי והילדים

המדור לילדי ישראל

אך בגורל יחלק

הדרך השנייה לעריכת החלקה היא "על פי ה'". כיצד יודעים? פשוט שואלים באורים ותמים ומקבלים את תשובתו הישירה של ה'. כמוכן, לא כל אחד יכול לדעת את דעתו של ה' בענין. הדבר מסור לכהן הגדול שחשן המשפט נתון על לבו, וההארה שהוא מקבל דרך אותיות אבני החשן היא של רוח הקדוש. הדרך השלישית, והפלאית ביותר, היא הטלת גורל – "אך בגורל יחלק את הארץ". כמו בהגדרות שאנו מכירים, מוציא משה רבינו בכל פעם שני פתקים מתוך שתי ערמות שונות, ערמה אחת עם שמות השבטים והשניה עם תאור אזור מסים בארץ, ומתאימים בין הפתקים שעלו. מהמלים "על פי הגורל" לומדים חז"ל על גס מיחד שהיה בהגדרה – הגורל עצמו היה צונח ואומר "אני הגורל עליתי לשובט פלוני".

בצרכים פלאיות

לשם מה יש צורך במגוון דרכי חלוקה?

עם ישראל עומד להפגס לארץ, להלחם בעמים היושבים בה ולרשת אותה לנחלה. מי שכתב למד את ספר יהושע יודע, שמלחמות כבוש הארץ מידי עמי פגעו ארכו שבע שנים וחלקתה לשבטים עוד שבע שנים נוספות. עוד לפני שהכל מתחיל, כבר במדבר, אנו מקבלים את ההנחיות כיצד עלינו לבצע בבוא העת את חלקת הארץ לשבטים.

בטלת גורל, רוח הקדוש, לכהן ול

על פי ההנחיות המובאות בפרשה שלנו מתבצעת החלוקה בשלש דרכים שונות:

הדרך הראשונה לחלוקה היא על פי השכל הישר – "לרב תרבה את נחלתו ולמעט תמעט את נחלתו". ההגיון אומר, ששבט גדול יקבל בארץ נחלה גדולה ואלו שבט שמספר אנשיו קטן יקבל נחלה קטנה בהתאם למספר האנשים. אבל בפרשה שלנו כתובות עוד שתי דרכים נוספות.

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

נָפְלוּ עָלַי מִלְמַעְלָה, בְּלִי שׁוּם הַגִּיּוֹן, לְמַעַלְהָ מִטַּעַם וְדַעַת. אֲנִי עֵלּוּל לְדַמּוּת כְּאֵלוֹ תּוֹצְאוֹת הַגּוֹרֵל הֵן יַד הַמְקַרֵּה בְּלִבָּה. כְּמוֹכֵן שְׂאִין בְּעוֹלָם שׁוּם מְקַרֵּה, וְלָכֵן קִבְּלַת הַתּוֹצְאוֹת מְעוֹרְרַת בִּי אֶת הָאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה בַּה', לְמַעַלְהָ מִכָּל הַגִּיּוֹן. אֲנִי הוֹלֵךְ אַחֲרָיו 'עַל עוֹר'.

דְּבַרְכֵינוּ דְּאֵלֵינוּ דְּקוֹדְשֵינוּ

הַכְּנִיסָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹךְ הַמַּדְבָּר אֵינָה סִפּוּר מִהֶעֱבָר בְּלִבָּה. הַבַּעַל שֶׁ טוֹב מְלַמֵּד אוֹתָנוּ כִּי הַתּוֹרָה נִצְחִית, וְכֵל מָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ נִכּוֹן בְּכָל זְמַן וְאֶצֶּל כָּל יְהוּדִי. הַכְּנִיסָה לְאֶרֶץ הַיָּם בְּעֵצָם הַכְּנִיסָה שֶׁל יְהוּדִי לְעִבּוּדַת ה'. אֶרֶץ מִזְכִּירָה לִי אֶת הַרְצִאוֹן שֶׁבְּעִקְבוֹתָיו אֲנִי עוֹשֶׂה כָּל דְּבַר. כְּנִיסָה לְאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ הִיא הַכְּנִיסָה אֶל הַרְצוֹנוֹת הַקְּדוּשִׁים שְׁלִי.

כְּדִי לְהַכְנִיס לְאֶרֶץ עָלִי לְהִלָּחֵם תְּחִלָּה בַּמִּדּוֹת הַרְעוֹת שֶׁנִּמְצְאוֹת אֶצְלִי וְלַגְרֹשׁן מִמֶּנִּי. שְׂבַעַת עֲמִי כְּנַעַן הַקְּדוּמִים מִסְמָלִים שְׂבַעַת סוּגִים שׁוֹנִים שֶׁל תְּכוֹנוֹת רְעוֹת שְׁעָלִי לְבַעַר מִקְרָבִי. לְדַגְמָא: הָעַם הַחַתִּי מִזְכִּיר לִי מִיִּשְׁהוּ חִזְק שֶׁמִּפִּיל אֶת חַתְתוֹ עַל הַחֲלָשִׁים שֶׁסָּבִיבוּ, וְזוֹ מִדָּה אֲכִזְרִית וְרַעָה שְׁעָלִי לְהַכְנִיעַ לְאַחַר שֶׁמִּגִּיעַ הַיְהוּדִי אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנְּחִלָּה מִגִּיעַ שֶׁלֵּב הַחֲלָקָה לְנַחֲלוֹת. כְּפִי שֶׁמִּקְבֵּל כָּל שְׂבֵט אֶת חֲלָקוֹ הַמִּיחָד לוֹ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן מִקְבֵּל כָּל יְהוּדִי אֶת שְׁלִיחוֹתוֹ הַמִּיחָד בְּעוֹלָם בְּהִתְאָם לְתַכּוֹנוֹתָיו וְלִכְשֶׁרוֹנוֹתָיו.

הָאֵם אֵין כָּאֵן כְּפִילוֹת מִיַּתְרַת? נְשִׁים לֵב לְהַבְדִּיל בֵּין שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הָרֵאוּנוֹת: הַדְּרָךְ הָרֵאוּנוֹה מְבַסֶּסֶת עַל הַהִגִּיוֹן וְהַשְׂכָּל הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְגַם לֵאלֹהֵי הַצְּוִי הַיִּיִתִי חוֹשֵׁב עַל דְּרָךְ חֲלָקָה כְּזוֹ. לְעַמַּת זֹאת, בְּדְרָךְ הַשְּׂנִיָּה אֲנִי פּוֹנֵה לְשֵׂאל אֶת ה' וְהוּא זֶה שֶׁמְכַתֵּיב לִי אֶת הַתְּשׁוּבָה. כָּלֵל לֹא בְּטוֹחַ שֶׁבְּעֵצָמִי הַיִּיִתִי מִגִּיעַ לְאוֹתָהּ תּוֹצְאָה. תִּקְשׁוּר בְּאִמְצָעוֹת אוֹתִיּוֹת אֲבִי הַחֲשׁוֹן בְּהַחֲלֵט אֵינּוּ מְבַסֶּס עַל הַהִגִּיוֹן שְׁלִי. וּבְכָל זֹאת, גַּם לִכְהֵן יֵשׁ חֲלָק בְּקִבְּלַת הַתְּשׁוּבָה. הַתְּשׁוּבָה מִגִּיעָה אֵלָיו בְּהַשְׂרָאֵת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְזוֹ קִשׁוּרָה עִם הָאִישִׁיּוֹת הַמִּיחָדָת שְׁלוֹ. הַתְּשׁוּבָה מִתְּיַשְׁבֵּת עַל לִבּוֹ.

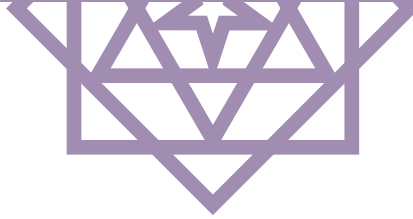
מָה הַפְּנוּהָ? רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כְּזוֹ שֶׁשׁוּרָה עַל הַכְּהֵן הַשׁוֹאֵל בְּאוֹרִים וְתַמִּים, אֵינָה זֶהָ עִם הַנְּבוּאָה שְׁרוּאָה הַנְּבִיא. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הִיא הַשְׂרָאָה שֶׁל מְסָרִים רוּחְנִים שְׂבָאִים מִלְמַעְלָה, אֲבָל הֵם נִקְלָטִים בְּחוֹשִׁיוֹ שֶׁל מִי שֶׁזָּכָה לָהּ. בְּלִשׁוֹן יְמִינוֹ קוֹרְאִים לָכֵן 'הַפְּנִמָּה' – הַדְּבָרִים חוֹדְרִים וְנִכְנָסִים לְתוֹכֵנוּ פְּנִימָה. לְדַגְמָא: כְּאֲשֶׁר מִשְׁשַׁע שֶׁמִּשׁוֹן אֶת הָאֲרִיָּה וְקוֹרְעוֹ כְּגִדֵי נֶאֱמַר עָלָיו "וְתִצְלַח עָלָיו רוּחַ ה'". כְּלוּמָה, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׁלוֹ הַתְּבַטָּאָה בְּרוּחַ גְּבוּרָה פְּלֵאִית שֶׁשְׂרָתָה עָלָיו.

לְעַמַּת שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הָרֵאוּנוֹת, חֲלָקַת הָאֶרֶץ עַל פִּי גּוֹרֵל הִיא כְּפָר מִשְׁהוּ אַחַר לְגַמְרִי. זוֹ חֲלָקָה שְׂאֵינָה נִתְּפָסֶת כָּלֵל בְּהִגִּיוֹן. 'הַפְּלַת גּוֹרֵל' פְּרוּשָׁה שְׁתּוֹצְאוֹת הַהִגְרָלָה נְדַמּוֹת כְּאֵלוֹ

וְהַדְבָר פֹּעֵל עָלַי לְתַקֵּן אֶת מְדוּתִי;
הַשֵּׁלֶב הַסּוֹפִי הוּא הַבָּאֵת הַדְּבָרִים
לְיַד מַעֲשֵׂה, בְּפֶעַל מַמָּשׁ. כִּאֵן נִדְרָשׁ
הָאָדָם לְתַכְנֵן אֶת מַעֲשָׂיו וְלִכְנֹן שֵׁלֶב זֶה
מִקְבִּיל לְחֻלְקַת הָאָרֶץ עַל פִּי הַגִּיּוּנוֹ שֶׁל
הַשֵּׁכֶל הַיָּשָׁר – " לָרֵב תִּרְבֶּה... וְלִמְעַט
תִּמְעִיט...".

שְׁנֹזֶכֶה לְרִשֵּׁת אֶת הָאָרֶץ בְּגִשְׁמִיּוֹת
וּבְרוֹחַנִיּוֹת! שִׁבְתָּ שְׁלוֹם וּמְבֹרָךְ!
?5

עֲבוּדַת ה' שֶׁל יְהוּדֵי מִתְחַלֶּקֶת גַּם
הִיא לְשֵׁשׁ דְּרָכִים, הַבְּנוּיּוֹת אַחַת עַל
גְּבִי הַשְּׂנִיָּה: הַשֵּׁלֶב הָרֵאשׁוֹן הוּא הָאֲמוּנָה
הַפְּשׁוּטָה בֵּה', 'עַל עוֹר', וְהַהֲתַקְשְׁרוֹת
אֵלָיו לְמַעֲלָה מִכָּל הַגִּיּוֹן. לָמָּה? כִּכָּהֵ!
"אֵן בְּגוֹרֵל יְחַלֵּק" הִיא הַבְּסִיס לְעֲבוּדַת
ה'; בְּשֵׁלֶב הַבָּא, הִיְהוּדֵי מִפְתַּח תְּחוּשֵׁת
קִרְבָּה וְהַזְדָּהוּת עִם ה'. תְּחוּשָׁה זֹו
מִקְבִּילָה לְחֻלְקַת הָאָרֶץ "עַל פִּי ה'". אֲנִי
מִרְגִּישׁ אֶת הַקִּרְבָּה אֵלָיו, מִפְּנִים אוֹתָהּ



המשך מעמ' 14 <<<

האתגר של דורנו

אחרים, יתאחדו. מה מפריע? שכל אחד חושב על המוסדות שלו, איך לממן אותם. הוא לא חושב על איך לחזק את היהדות בכלל. אם הוא היה מחזק את היהדות בכלל – זה היה טוב בסוף גם למוסדות שלו. אין להם מבט רחב. שוב, זהו האתגר של הדור שלנו. לחיים לחיים, שנזכה לגאולה האמתית והשלמה.

צריך ללמוד מכך שזהו אתגר דורנו. יש לעניין הזה משמעות אפילו בפוליטיקה, בדיוק מה שהרבי דיבר בהקשר של חזית דתית, שצריך חזית מאוחדת של כל מאמיני ה'. גם הרבי מקלויזנבורג דבר הרבה על אותו ענין. יש הרבה דברים בהם שני הצדיקים הללו הם ממש אותו דבר. צריך שכל מאמיני תורה והקב"ה, בלי תנאים

העם צמא למנהיגות חדשה.

היסודות הבריאים בעם ישראל מתגלים בכל יפעתם בתקופה הקשה שאנו חווים – גבורה ומסירות־נפש, אהבת ישראל וערבות הדדית, אמונה, תפלה והתחזקות במצוות בכל העדות והמגזרים. לאידך, התחושה היא שהשכבה השלטת והמנהיגה, בכל המערכות, איננה ראויה לעם הנפלא הזה – היא נשארת ברובה קטנת־אמונה, מסוכסכת ומפולגת, שקועה בקונספציות שקדמו למלחמה ואף משתדלת לסרס את עוצמתו של העם ולהקטין את רוחו.

פרשת השבוע היא פרשה מובהקת של עיסוק במנהיגות מסוגים שונים – מהתגמול לגבורת־היחיד של פינחס, דרך אהבת הארץ של בנות צלפחד המתגלה ומשפיעה 'מלמטה' דווקא, ועד למינוי של יהושע בן נון כממשיך של משה. לכן, כאשר אנחנו נמצאים במשבר מנהיגות, אין ראויה מפרשה זו לשמש לנו כמקור השראה לשינוי הנדרש.

הרב גינזבורג עוסק עשרות שנים בנושא תיקון המדינה – מתייחס לסוגיות האקטואליות ובעיקר משרטט מבט כללי על ההנהגה הנדרשת לנו על פי תורה – מלכות ישראל המבוססת על מצוות הציבור. השיעור המרכזי בגליון השבוע נוגע באופן קיומי בסוגית המנהיגות הנכונה אליה אנו שואפים: מנהיגות המחויבת לערכי־הנצח של התורה, קשובה ללבו של עם, ומתוך השילוב הזה מסוגלת להציב חזון חדש, מלהיב ומאחד.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ר